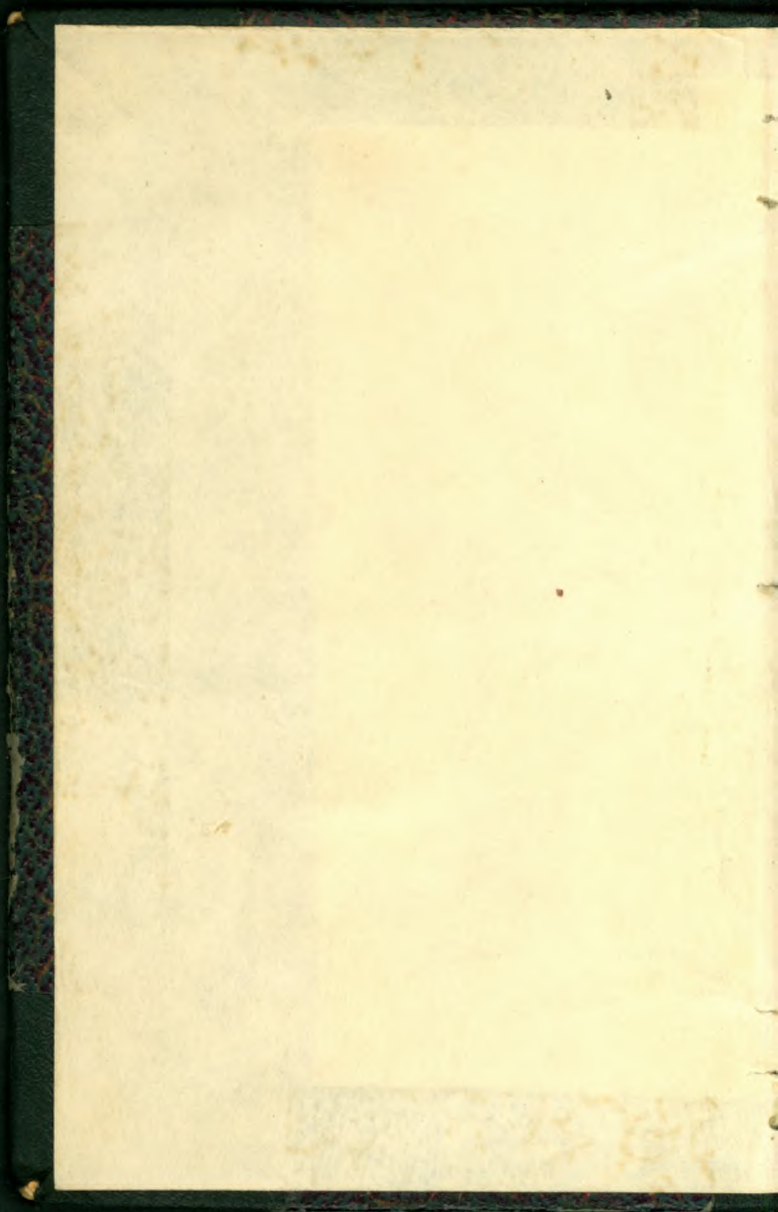

324.703
- 704

OLTÁRISZENTSÉG ÉLŐ CSODÁJA.

....

LATEAU LUJZA ÉLETE

(Született 1850. jan. 30-án ; — meghalt 1883. aug. 25-én.)

.....

NÉMETBŐL FORDITOTTA :

BILKEI FERENC

SZÉKESFEHÉRVÁRI FELSŐVÁROSI PLEBÁNOS.

....

TÁJÉKOZTATÓ ÉS AJÁNLÓ BEVEZETÉSSSEL
ELLÁTTA :

PROHÁSZKA OTTOKÁR dr.,

MEGYÉSPÜSPÖK.

Emlékeztető

Hedves

Václav 1923. 11. 8.

*Gyula Mihály
theologus.*

SZÉKESFEHÉRVÁR.

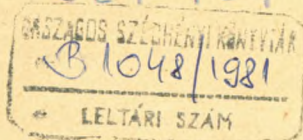
YOMAI

BEKECSENYI ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1919.

324.704

Tájékoztatásul s ajánlásul.

Címe szerint e könyv a modern ember címére szól. Ennek a modern embernek lelke ugyanis bele van bonyolódva a kritika kusza hinárijába, szíve pedig tele van kishitűséggel, kétellyel és hűtlenséggel Isten s Anyaszentegyháza iránt. Azért még így is szeretne hinni, de azt mondja, hogy nem bír s körülnéz mintha keresne valakit, aki segítsen rajta. Meglehet, hogy legtöbbször némán szenved; de gondolom, hogy találóan jellemezné lelki nyomorúságát s jobb vágyát, ha amikor szólni akarna, ajkára adnám ezt a két szót: »csodát kérek!«

Igen, ez az; csoda kellene neki, hogy higgyen s megenyhüljön. Föl is panaszkodik hébe-korba, hogy ugyan miért nem csinál az Úr Isten csodát, még pedig most, — most, mikor annyi a hitetlen s hűtlen, — no meg azt is gondolja még hozzá, — mikor annyi a tudós ember, a ki azt a csodát alaposan meg is tudná vizsgálni s mondjuk, hitelesíteni! Ha most tenne az Isten csodát — így folytathatnám gondolat- és érzelemmenetét, — akkor természetesen ő is hinne s hinne az olyan készséges, magától értetődő hittel, melyben meg is nyugodnék.

Hát olvassák ezek a mi lelki betegeink e könyvet, olvassák el épen ők, kik a kétséget isszák s a hitet azért mégis szomjazzák. Modern csodáról szól e könyv, mely Európa szívében, a legnagyobb nyilvánosság színe előtt történt. Csodáról szól, mely felverte a hitet, a kereszténységet elvből tagadó fölvilágosodottság békéjét, — mely kihívta a tudományt s tudományos »fegyelmet« kért maga ellen. Ezt a »fegyelmet« aztán az egész világ színe előtt le is folytatták az akkori még csak liberális, de még el nem zsidósodott sajtó frenetikus lármája közt s lefolytatták a lármától meg nem tévesztve a legnagyobb tárgyilagossággal és . . . fényes kiderítésével a természetfölötti elemnek, az Isten újjának!

Olvassuk el e könyvet mindnyájan, mi hívők is, hiszen az Isten szól belőle a lelkekhez, úgy ahogyan ő szokott, a maga nyelvén, a természetfeletti tények s az azokban kifejezésre juttatott keresztény igazságok nyelvén. Szól világot legyőző hitről és békességről a kristálytisza leánylélekben, szól helyettesítésben vállalt szenvedésről, azután elegettevő s engesztelő szenvedésről, szóval a krisztusi kinszenvedésnek szelleméről; szól nagy szentségről, szeretetről s áldozatkészségről, milyet Isten nevel s amelyet szentjeiben szemeink elé tár s mindezt azért, hogy felkeltsen minket érzéki s ösztönös mámorunkból, fölkeltsen a kereszténységgel s a megváltó szenvedéssel

szemben tanúsított bárgyú értelmetlenségünkől, Krisztus iránt való rettenetes közönyünkől, bűnös fásultságunkból s hűtlenségünkől, melynek bármily reklámos tudósnak kiszólása s bármily egyéni ötlet vagy nehézség elegendő, hogy a kereszténységben kételkedjék s a hit gyakorlatában s a szentségekhez való járulásban a tetszések s nem-tetszések, az ötletek és szeszélyek divatját kövesse. Mily szegényes s fölületes lelkek az ilyenek az Isten szentjeivel szemben, kiknek nevét viselik!

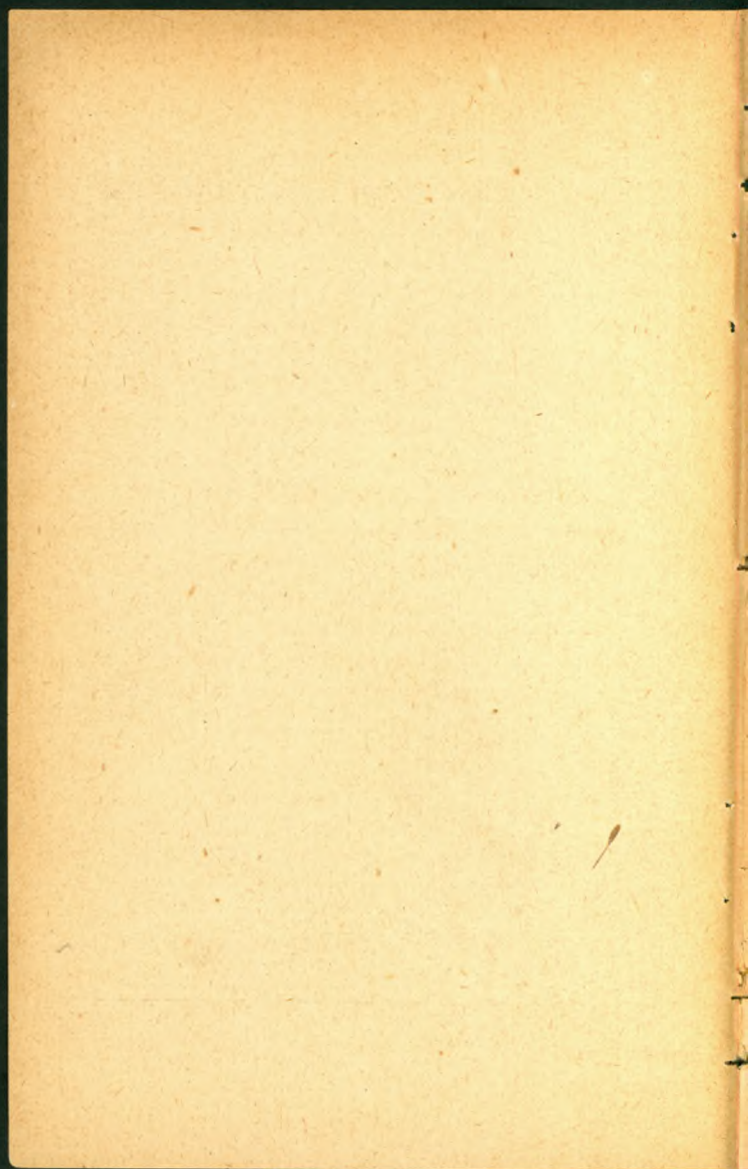
Azonban a mily komoly s megsemmisítő szózat ez a csoda a könnyelmű s hitben gyöngye hivekhez intézve, oly mélyen megindító s lelkesítő buzdítás a Krisztust szerető s őt hiven követő lelkek címére. Ez olvasmány által hitbeli meggyőződésük megszilárdul, alázatuk valódibb s érzésük finomabb s gyengédebb lesz. Megtanúlnak Krisztussal szenvedni, a bűnökért eleget tenni, Istent szenvedések által megengesztelni. Ezek sokak számára idegenszerű, de szín-arany, keresztény igazságok s nagy lelki javunkra fog szolgálni, ha ezeket e csodáról megilletődve leolvassuk.

A fordítónak e szolgálatért nagy köszönet jár, melyet az olvasók nevében elsőnek én rovok le.

Székesfehérvár, 1919. július 7.

PROHÁSZKA OTTOKÁR,
m. püspök.

Ennek a könyvecskének német nyelvben való megírásához Donin Lajos a következő munkákat használta fel:

Louise Lateau de Bois d'Haine, sa vie, ses extases, ses stigmates. Etude medicale par le Dr. F. Lefebre, professeur á l'université catholique de Louvain, 1870.

Lateau Lujza

élete, elragadtatása, stigmái Bois d'Haineben.

Orvosi tanulmány.

Írta: Lefebre F. dr.

a löveni kath. egyetem tanára.

1870.

Des Stigmatisées, 2 Vol. par le Dr. A. Imbert—Gouzbeyre, professeur à l'ecole de medicine de Clermont—Ferband. Paris, 1873.

A stigmatizáltak

két kötet.

Írta: Imbert Gouzbeyre A. dr.

a clermont-ferbandi orvosi iskola tanára.

Páris, 1873.

Louise Lateau, die stigmatisirte von Bois d'Haine. Nach authentischen, medizinischen und theologischen Dokumenten für Juden und Christen aller Bekenntnisse, von Professor Dr. A. Rohling. Paderborn, 1874.

Lateau Lujza

a Bois d'Haine-i stigmatizált.

Hiteles orvosi és theologiai okiratok alapján minden
rangú és rendű zsidók és keresztények számára

irta: Rohling A. dr. tanár.

Padernborn, 1874.

*Luise Lateau, ihr Wunderleben und ihre
Bedeutung in deutschen Kirchenkonflikte, von Paul
Majunke. Berlin, 1874.*

Lateau Lujza

csodálatos élete és jelentősége a német kultur-
harcban.

Irtá: Majunke Pál.

Berlin, 1874.

*Ein Besuch bei Louise Lateau, der mit den
Wundmalen des Heilandes begnadigten Jungfrau
in Bois d'Haine. Ein Trostbüchlein für das
katholische Volk.*

7. Aufl. Dülmen.

Látogatás Lateau Lujzánál

az Üdvözítő sebeivel megáldott szűznél Bois
d'Haine-ben.

Vigasztaló könyv a katolikus nép részére.

Hetedik kiadás. Dülmen.

Donin könyve tulajdonképen vagy szószerint
idézi, vagy kivonatolja az ott jelzett munkákat.
Az idéző jeleket vagy forrásokat nem tartottuk
szükségesnek jelezni.

LATEAU LUJZA.

Brüsszeltől, Belgium fővárosától körülbelül 40 kilométer távolságra fekszik Bois d'Haine (olvasd: *Boádén*) falucska. Lakóinak száma nem több 1500-nál. Vasuti állomása nincs, hanem Manageban (olvasd: Mánázs) szállnak a gőzkocsira s onnan másfél óra alatt Brüsszelbe ér az ember.

A Managetól Bois d'Haine-ig vezető országút szélét régi belga szokás szerint hatalmas árnyékot vető nyárfákkal ültették be, úgy hogy a negyedórai gyalogutat alig veszi az ember észre. A falu környéke gyönyörű, Istentől megáldott vidék. A völgyekben, termékeny szántóföldeken aranykalászos vetések hullámszerűen, a hegyeket illatos erdők borítják, szétszórva pedig hatalmas ipartelepek gyárkéményei füstölögnek. A nép vagyos, csinos házakat épít magának s a ki a falun végigsétál, első pillantásra látja nemcsak a jó módu földmivelő népet, hanem azt is, hogy műveltsége folytán szereti a szépet.

A falu elején egy kis kápolna hívogat. Szent Hubert tiszteletére építették, a ki a jámbor belga nép előtt nagy becsülésben áll. A kápolna szomszédságában egy szerény házikó fehérlik, a Lateau- (olvasd: *Látó*)-család tanyája. A fehérségével és tisztaságával még a többi ház közül is kivirít. A tetejét piros cseréppel fődtek, a mi még kedvesebbé teszi. A ház utcai homlokzata semmi esetre sem hosszabb 6 méternél s ha valaki figyelmére méltatja a hófehér ablakfüggönyöket,

a mögöttük tarkáló virágokat, szives örömmel állapítja meg, hogy a lakói ha szegények is, de minden bizonnyal szorgalmas és megelégedett emberek, a kik szeretik a szépet.

A vonat alig 50 lépésre robog el a ház mellett. Utána következik a falu, közepén egy szép, csucsives stylusban épült templommal, a melyet a falu legszebb és leglakályosabb házai vesznek körül. Az új templom építési költségei nagyrészt azokból az adományokból kerültek ki, a melyeket Lateau Lujza látogatói ajándékoztak a plebánosnak, hogy egy szép, az Istent méltón dicsérő templomot építsen.

A Lateau-család.

A fentemlített házban látott napvilágot Lateau Lujza 1850. január 30-án. Harmadik leánya volt a szegény Lateau Gergelynek és Pissen Adélnak. Nagyobbik testvére: Róza akkor 3 éves volt, a kisebbik: Adél 2 éves. Lateau Gergely a közeli acélgyárban dolgozott. A háztelek a felesége menyasszonyi hozománya volt, az építési költségeket keserves munkájával ő kapargálta össze. Szegényen éltek, de boldogok és megelégedettek voltak, a mit tetézett az a szerencsés körülmény is, hogy mindannyian egészségesek voltak. A megpróbáltatás nehéz ideje az ujszülött Lujza születésekor kezdődött. Alig volt a kis Lujza harmadfél hónapos, a mikor az apa hólyagos himlőbe esett és meghalt. Az apa veszedelmes betegsége a kis leányra is átragadt, az édesanya szintén súlyos betegségbe esett és két hosszú esztendeig nyomta az ágyat. A szomszédok messziről elkerülték a szerencsétlen házat, akár a belpoklosok tanyáját,

hogy a veszedelmes betegség rájuk is át ne ragadjon. A kis család teljesen magára maradt, csak a kis Róza tipegett ide-oda, hogy az ágyban szenvedő édesanya rendelkezéseit teljesítse. A háztartás gondja, a betegek ápolása egészen ennek a három éves kis leánynak a vállára nehezedett. Hogy ilyen körülmények között mit szenvedett a szerencsétlen család, alig lehet tollal leírni. A nyomoruság utolsó határán egy távoli rokonuk: Delalieu (olvasd: *Delaliő*) Ferenc könyörült meg rajtuk. Ezt a jó embert a jó Isten valósággal mentő angyalnak küldötte hozzájuk. A kis három hónapos Lujza már a végét járta. A hideg borogatás, a melyet az orvos parancsa szerint egy hét előtt lázban égő testére tettek, teljesen megszáradt és kemény volt, mint a pléh. A szegény gyermek fekete volt már, akár a szén. A jóságos lelkű szamaritánus gondozása alatt a kis leány hamarosan felgyógyult s az édesanya állapota is napról-napra elviselhetőbbé vált.

Lujza két esztendő múlva újra halálos veszedelembbe került. Testvérével játszadozott, eközben a vízbe esett és csak kis híja, hogy bele nem fuladt. A nagyobbik lányka lármájára az édesanya futott hozzája s valahogyan életre hozta a már ájulásba esett gyermeket. A jó Lateauné ekkor már egészséges volt, napszámba járt és beteremtette a mindennapi kenyeret. Mindamellett sokat nélkülöztek. Sokszor hiányzott a legszükségesebb: nem volt fűtőjük, rossz volt a ruhájuk s az Isten hidegje majd megvette őket a farkasordító téli zimankók idején. A türelmük azonban nem fogyatkozott meg, az őszinte keresztény jámborság mindig öntött beléjük erőt és reményt, hogy az Isten nem hagyja el őket. Különösen a

kis Lujza állta erősen a próbát s a szenvedés egészen zsenge korában se ragadta ki nyugalmából és vidám jókedvéből.

Lujza a betegek szolgálatában.

Nyolc éves korában szolgálni küldték a kis Lujzát egy öreg, beteges asszonyhoz, a ki mellett megható bizonyyságot tett arról, hogy a betegápolásra különös hajlandósága és rátermettsége van. A fejlődő leányka jellemvonásaként feljegyezhetjük azt is, hogy a sok nélkülözés, a fáradhatlan munka mellett mindig valami szeretetből áradozó részvétet érzett a nyomorgók iránt, mély meghatottsággal gondolkozott Krisztus Urunk szenvedéséről s a fájdalma nemcsak hogy el nem csüggesztették, hanem örömet okoztak neki.

Senki se csodálkozhatik azon ha a leányka iskolai neveltetésére az akkori viszonyok szerint nem sok idő maradt; mindössze öt hónapig járt iskolába s ez alatt az idő alatt hallás után tanulta a katekizmust, úgy a hogy megtanult olvasni, az írásra azonban már alig futotta az időből. Annál mélyebb és áthatóbb lett belső rendezettsége. Gondolataiban folyton Istennel foglalkozott. Bárhova ment, bármit dolgozott, akár a ház körül, akár a szántóföldön, akár a kertben; akár varrt, akár harisnyát kötött: a lelke mindenütt és mindenben az Istent kereste. Alig nyilott meg az elméje s már mindenki csodálta azt a belső buzgóságot, a mellyel a szokásos reggeli és esti imádságot végezte. Ehhez járult gyengéd, odaadó részvéte, a melyet a betegek iránt érzett:

— A mióta eszemet tudom, a betegekért mindig szoktam imádkozni — mondta nem egyszer.

A szív őszinte részvéte mellett nagyszerű cselekedetek is bizonyítják, hogy mily odaadással szerette a betegeket. Tizenegy éves volt, a mikor 77 éves nagynénjéhez, özvegy Coulonnéhoz, Manageba került. Két évig volt nála s ez alatt az idő alatt mindenki elragadtatással nézte, hogy a serdületlen gyermek valóságos irgalmas apáca volt. Sokszor egész éjjeleken virrasztott a fájdalomasan nyögő beteg mellett, pedig egész nap ő végzett minden házi munkát s rája nehezedett a háztartás minden gondja. Nagynénje halála után Brüsszelbe került szolgálatba egy uriasszonyhoz. Azonban ott csak három hétig maradhatott. Ugyanis kevéssel Manageból való eltávozása előtt a mezőn egy tehén föltaszította s belső sérüléseket szenvedett. Eleinte ügyet se vetett a fájdalomakra, állapota azonban rövid idő múlva olyan aggasztó lett, hogy sietve Bois d'Hainebe kellett szállítani. Betegségét csodálatos türelemmel viselte. Baja halálosan súlyos volt, kegyetlen fájdalmak gyötörték, de egy jajszó nem jött az ajkára.

A fiatal test csakhamar ezt a betegséget is kiheverte. Ujra szolgálatba állott Manageban egy földmivelő gazdához. Itt is mindenki nagyra becsülte kitartó munkásságát, alázatos, föltünést nem kereső jámborságát, mindenek felett azonban gyengéd szeretetét a betegek és szegények iránt, a kik áldották még a lábanyomát is. Aztán édesanyja óhajára visszatért szülőfalujába. Testvéreivel együtt megtanult varrni, amellet édesanyjával együtt napszámba járt.

Eddigi élettörténete főjellemvonásának tekinthetjük a következőket: jámborsága már zsengekorában is szokatlanul kiváló volt. Egész napi munkáját az imádság és elmélkedés szötte át

már akkor is, a mikor a vallás igazságaira még alig tanították. A mikor először járult az Ur asztalához, egyetlen kívánsága volt, hogy mindennap áldozhassék s mikor lelkiatyja ezt megengedte, egyetlen napot se mulasztott el, hogy lelkének Istenét szívébe ne fogadja. Jámborsága komoly, nyugodt volt, nem volt benne se föltűnő, se fitogtatás. Szolgált az Urnak alázatossággal, szívének egyszerűségében akkor, a mikor kiszabott munkáját végezte s ha a munkának vége volt, soha se volt fáradt arra, hogy újabb buzgósággal hálát ne adjon Istennek. Emellett a lelkét valami áldozatra vágyó szeretet fogta el a szegények és betegek iránt. Az igénytelen, törekenytestű munkásleány valóságos hőse volt a felebaráti szeretetnek. Ezt csak olyan lélek művelheti, a mely a hétköznapi emberek sorából kiválva, az Isten különös kegyelmében gazdag.

Lujza a nagy kolera idején.

Ennek megható példáját mutatta 1866-ban, a mikor Bois d'Haine-ban is kiütött a kolera. A lelkeken a rémület és borzalom ült. Az emberek kétségbeesésükben elvesztették a fejüket s nem tudták mitévők legyenek. Az akkori idők orvosi tudománya messze volt még a mi korunk berendezkedésétől. Egy héttagu családot is meglepett a szörnyű nyavalya. Négy felnőtt fiuk rémületében elmenekült s teljesen magára hagyta a betegségben vergődő apját, anyját és testvérét. Lujza már az előző években is mindenütt ott volt, a hol a súlyos betegségben sinylődőknek ápolásra volt szükségük. A nagy kolera idején látva a veszélyt és a kétségbeesett kapkodást, a

szívét végtelen részvét járta át. Összetett kezekkel könyörgött édesanyjának, hogy engedje őt a betegekhez. Édesanyja kereken visszautasította a kérelmet. Anyja iránt való engedelmissége és a betegek iránt érzett részvéte küzdöttek a lelkében. Mit tegyen? Imádkozni kezdett s az Isten, minden nagy és szent gondolat indítója, megsegítette. Gyengéd szeretettel, hizelegve simult édesanyjához, megismételte kérését és oly határozott kijelentésekkel biztosította édesanyját, hogy a jó Isten meg fogja őt védelmezni, hogy az, ámbár még vonakodva, de megadta beleegyezését. Lujza boldog örömmel kezdte meg munkáját. Nem kimélte magát és bámulatos készséggel állott őrhelyén, mindenütt segítségére sietvén a község plebánosának. Mindaketten ott jártak, a honnan a többiek már elmenekültek, kockára tették életüket testvéreik életéért. Lujza vigasztalta és bátorította az élőket, ott állott a haldoklók ágyánál és eltemette a halottakat. Mindenki bámulta és senki sem volt, aki a példáját követni merne volna. Házról-házra járt, a hol a borzalmas nyavalya ostroma suhogott, a hol legnagyobb volt a veszély.

A főntemlitett házban az utolsó percig ápolta az apát és anyát, míg az elmenekült fiúk a szégyentől üzetve vissza nem tértek. Azonban a kapun egyik fiu sem merne betenni a lábát és csak arra vállalkoztak, hogy az egyetlen életben maradottat, nővérüket, a megfertőzött házból kocsin máshova szállítsák. A szobában azonban ott feküdt a két halott és senkinek se volt bátorsága hozzá, hogy eltemesse őket. Lujza azonnal gondoskodott koporsóról, a halottakat belefektette, elhitta Adél nővérét, hogy segítsen neki a nehéz koporsót a temetőbe kivinni. A két leány ugy

járt-kelt az emberek között, mintha emberi testbe öltözött angyalok szállottak volna le a mennyországából. Csak nagy sokára bátorodott neki néhány férfi, a kik a jelenetet a kapuból messziről nézték, hogy ők is segítségükre menjenek. A gyengék hősi példája megszégyenítette az erőseket.

Lujza megbetegszik.

Lujza 16 éves volt, a mikor a kolerabetegek ápolásának nehéz munkájában fáradozott. Azideig az élete a folytonos nélkülözések láncolata volt: Betegség és életveszedelem. A rákövetkező idők szintolyanok maradtak. 1867. elején egészsége aláhanyatlott. Heves fejfájások gyötörték, a nyakában éles fájdalokat érzett és ugyszólván teljesen elvesztette az étvágyát. A derék, jó leány tartotta magát, a meddig bírta és semmit se engedett a régi dolgaiból. Szeptemberben annyira súlyos lett a betegsége, hogy ágynak döntötte. 1867. szeptember 18-án ellátták a haldoklók szentségeivel. Két nap mulva egészen a sir szélén állott már, elvesztette eszméletét, elhítták a plebánost, a ki az utolsó imákat mondotta el fölötte.

Rokonai ekkor kilenc napi ájtatosságot kezdtek a la saletti Boldogasszonyhoz. S csodálatos! Lujza fölnyitja szemeit és határozott szavakkal biztosítja a jelenlevőket, hogy meg fog gyógyulni. Jövendőlése még aznap teljesült.

Az Ur azonban még további, nagyobb megpróbáltatásokat tartogatott számára. Három héttel a csodálatos meggyógyulás után iszonyu fájdalmakat érzett egész baloldalán, majd pedig a fejében. A fájdalomtól alig volt képes csak egy gondolatra is. Emellett mégis nyugodt, megelé-

gedett, sőt vidám maradt. Egy jajszót nem sóhajtott, sőt boldognak érezte magát, hogy a bünökért az isteni Megváltóval együtt szenvedhet. 1868 elején fájdalmai annyira fokozódtak, hogy az orvosok is talányszerűnek találták. Sehogyse tudták megérteni, hogy valaki annyit kibír hasson. Az ideges fájdalmak folyton erősödtek, szinte irtózatossá lettek, a hóna alatt egy nagy daganat támadt s az étvágy teljesen elveszett.

Szegényke három héten keresztül éjjel-nappal egy széken ült, fejét az asztalra hajtotta. Hősi erővel tűrte szenvedéseit, nem panaszkodott s a lehangoltságnak egy parányi jelét nem látták rajta. Március 29-én veszedelmesen köhögni kezdett és vért hányt. Az orvos megparancsolta, hogy feküdjék ágyba, még akkor is, ha a fájdalmai súlyosbodnának. Lujza annyira gyenge volt, hogy az orvos által rendelt orvosságokat alig volt képes bevenni, csak egy kis víz és néha egy kevés orvosság ment le nagynehezen a torkán.

Áprilisban napról-napra rosszabbul lett. 15-én maga is azt hitte, hogy meghal. Elbucsuzott övétől s késő este, a mikor már a végsőkéig ki volt merülve s minden pillanatban a halál bekövetkezését várták, elhozták számára az Oltáriszentséget. Egyszerre fordulat állott be. A szent áldozás után valami arra ösztönözte, hogy gyógyulás után vágyakozzék. Alig végezte be imádságát, a mikor kijelentette, hogy ebben a betegségben sem fog meghalni. A fájdalmak hirtelen megszűntek. Azonban a gyengeség, a hosszú és kínos fájdalmak következménye annyira kimerítette, hogy csak április 17-én hagyhatta el néhány percre az ágyat. A következő nap kétszer megpróbálta a fölkelést s most is csak néhány percre sikerült neki.

Negyedszerre — mondotta mosolyogva — fölkelek és nem lesz semmi bajom; 21-én szent misére megyek a templomba és szent áldozáshoz járulok.

Szavainak senki se hitt, hiszen annyira gyenge volt még, hogy az egész terv képtelenségnek látszott. A község lakói azonban akkor már arra a gondolatra jutottak, hogy Lujza szent és lehetséges, hogy Isten valami küldetéssel bízta meg. 21-én a beteg tiltakozott, hogy bármit egyék, mert — a mint említette — reggel áldozni megy.

Kedd volt s Lujza, édesanyjának és testvéreinek nagy csodálkozására fölkelt. Az eddigi gyengeség egy pillanat alatt teljesen megszűnt. Lujza gyalog, még nővére karjára se támaszkodva, iszonyu hózivatárban, elment a templomba. Akkor már az egész falu népe a templomban szorongott. Látni akarta mindenki, hogy beteljesedik-e az, a mit mindenki lehetetlennek tartott. Lujza szava igaz lett, teljesen fölépülve, 7 órakor átlépte a templom küszöbét. A meglepetés általános volt. Öröm és borzongó csodálkozás járta át a néptömeget, mikor Lujza közéjük lépett. Elvégezte ájtatosságát s reggelire hazament édesanyjához. 1868. április 21-ke valóságos örömnépe lett a községnek. A falu földmivelő és bányamunkás lakói, hatalmas, erős emberek zokogtak örömükben, mint a kisgyerekek.

Három nappal később

Lujza testén föltűntek Krisztus sebei.

(Ezeket a sebeket az Egyház stigmáknak szokta nevezni.)

Miután Rohling írásaiban többhelyt mint szemtanu beszél, hadd mondja el ő a saját szavaival Lateau Lujza stigmatizálását.

Az evangéliumokból olvassuk, hogy Krisztus Urunkat tövissel megkoronázták, kezeit és lábait szögekkel keresztül szaggatták s oldalát lándzsával átszúrták. *Krisztus Urunk a maga szenvedései árán váltotta meg a világot, az emberiség minden reményének Ő a forrása.* A Golgota borzalmas tragédiájáról azonban sokan megfeledeznek. Ezek miatt a könnyelmű és üres lelkek miatt történik azután az, hogy az Isten megmutatva az emberek iránt való szeretetét és irgalmát, különböző időben kiválasztott egyes, Neki kedves leikeket, olyanokat, a kikben az Isten és felebarátaik szeretete tündökölve ragyogott s ezeknek a testére rányomta az Üdvözítő sebeit, stigmáit. Így történt ez Assisi szent Ferencnél s kivüle még körülbelül 60 esetben. Lateau Lujza esete is ezek közé tartozik.

Hallottuk, hogy 1868. április 21-én váratlanul csodálatosan meggyógyult. A következő két napon teljesen jól érezte magát. Stigmatizálásra, Krisztus sebeinek elnyerésére senki se gondolt. Legkevésbé gondolt rá Lujza, a ki ilyesmiről soha semmit nem hallott és egyáltalán nem tudta, hogy akár assisi szent Ferenc, akár valaki más viselte Krisztus sebeit. A hogyan Imbert dr. mondja, Lujza csak egyetlenegy könyvet szokott olvasni: Kempis: »Krisztus követését.« Abban pedig a stigmákról egy szó sincs.

Április 24-ke volt. Lujza újra érezte azokat az égető, szuró fájdalmakat, amelyek 1867. elején olyan kegyetlenül kinozták. Ezekkel egyidejűleg április 24-én pénteken először jelentek meg testén Krisztus sebei, a stigmák. Vér azonban csak a baloldalon folyt, szombaton a sebek behegedtek s a fájdalmakat sem érezte többé. Lujza azt

gondolta, hogy mindez a legutóbbi betegség következménye, azért hallgatott róla. A legközelebbi pénteken azonban a sebek újra kiujultak s most már nemcsak oldalából folyt a vér, hanem a két láb felső sebeiből is. Lujza megdöbbenve gondolt a dologra, de hallgatott róla és csak gyóntató atyjától kért tanácsot. Niels, (olvasd: Níl) Bois d'Haine plebánosa, hidegen gondolkozó ember volt, képzelőtehetsége és kedélye pedig annyira nem esett nála számításba, mintha nem is lett volna. Nem tulajdonított a dolognak jelentőséget és megparancsolta Lujzának, hogy maradjon nyugodtan és ne szóljon senkinek semmit.

A sebekről tudomást szereznek.

A következő pénteken, május 8-án a sebekből újra megindult a vér és reggel 9 órakor a kezek külső és belső felületét is elborította. Most már lehetetlen volt a dolgot titokban tartani. Niels megparancsolta, hogy a legközelebbi orvoshoz, Gonue (olvasd: Gonü) dr.-hoz kell fordulni segítségért. Lujza engedelmeskedett és Gonue dr. minden tőle telő tudással azon volt, hogy a vérzést elállítsa. Minden hasztalan volt. A vér folyt tovább, az orvosság nem használt semmit. Lujza látta, hogy gyógyulást nem remélhet, azért lemondott az orvosi kezelésről. A plebános eközben jelentést tett a dologról a tournayi (olvasd: turnéi) megyéspüspöknek. A püspök megfontolta a dolgot és bölcsen várakozási álláspontra helyezkedett és későbbi időre halasztotta a vizsgálatot. Niels plebános Dechamps (olvasd: Desámp) mechelni érseknek is bejelentette a dolgot. Dechamps akkor éppen Manageban járt, a hol

minister testvérénél volt látogatóban. Dechamps maga elé hívatta hívét. Lujza oly szerényen, világosan és oly szent egyszerűséggel beszélt a dolgról, hogy az érseket teljesen elragadta. Előadta tervét is, a mit legcélszerűbbnek látott, hogy miután a dolgon változtatni nem lehet, elhagyja édesanyját és valahová elrejtőzik. Az érsek azonban megnyugtatta, hogy csak maradjon édesanyjánál, a míg Isten akarata világos lesz előtte. Lujzát elbocsátotta és minister testvére előtt azt a meggyőződését nyilvánította a plebánosnak, hogy: *plebániája területén egy szent lakik.*

Augusztus 28-án az érsek megjelent Lujza lakásán. Délután 3 óra volt. Lujza elragadtatásban volt és testét elborította a vér. Erre az egyszerű szóra azonban: — Lujza! — magához tért s maga előtt látva az érseket, pirulva térdreesett és az érsek áldását kérte. Rövid beszélgetés után az érsek elhagyta a házikót és Lujza újra önkívületi állapotba jutott.

Elrendelik a vizsgálatot.

Az érsek ezen látogatása után a tournayi püspök elrendelte a hivatalos vizsgálatot. A vizsgáló bizottság két részre oszlott. Az egyik az Egyház részéről, a vallástudomány szempontjából vizsgálta az esetet, a másik orvosi szempontból, az orvostudomány szemüvegével kereste az igazságot. Az Egyházat négy kiváló hittudós képviselte a két tournayi általános püspöki helynök elnökletével. Az orvosi bizottság Lefebre dr., a löveni egyetem orvostanára vezetése alatt működött. Az orvosok meghívták a belga egyetemek liberális, tehát nem katolikus egyetemeinek tanárait is, a kik közül többen követték is a meghívást.

A vizsgálat 1868. szeptember 8-án indult meg s ettől a naptól fogva Lujza lakásán minden pénteken sűrű embertömeg szorongott. Mindenki a saját szemeivel akarta látni az ott történeteket. Voltak, a kiket a kíváncsiság hajtott, másokat vallásos buzgalmuk vonzott oda és ismét másokat a tudományos kutatás vágya vezérelt. Az orvosok mindenféle fajtája képviselve volt. Krisztus ellenségei a katolikus vallás tudósaival együtt vizsgálódtak. Volt olyan péntek, hogy 14—15 orvos feszítette minden tudását, hogy a pusztá igazság végére járjon. Az 1870-ik évben száznál több orvos fordult meg Lujzánál, hogy a saját szemeivel és műszereivel győződjék meg a valóságról. Az orvosi vizsgálat másfél esztendeig tartott s ezen idő alatt csak a tudomány embereinek volt szabad a belépés, másokat csak kivételképen eresztettek be. Másfél esztendei vizsgálódás után, miután a dolgot újra meg újra minden oldalról megfontolás tárgyává tették, Lefebre dr. tanár könyvet írt. A könyv címe volt:

LOUISE LATEAU

sa vie, ses extases, ses stigmates.

LATEAU LUJZA

élete, elragadtatásai, stigái.

A könyv még 1870-ben második kiadást ért. Ebben a könyvben közölte Lefebre dr. a saját és orvostársai megfigyeléseit. A hittudósok a tournayi püspök elé terjesztették véleményüket. A csodáktól rettegők és a vallás ellenségei számára kétségkívül Lefebre dr. könyve volt az érdekesebb. Imbert dr., a francia clermonti egyetem orvostanára szintén írt könyvet Lateau Lujzáról.

Ő is mint orvos tárgyalja az esetet. Megállapításai teljesen megegyeznek Lefebre dr. megállapításaival. Ő is behatóan és a legaprólékosabb részletekre kiterjeszkedve ír le mindent.

A jelenvolt tudósok közül többen irtak kisebb-nagyobb cikkeket a napilapokba és az orvosi folyóiratokba, de egyetlen egy sincs közöttük, a kinek véleménye lényegesen eltért volna Lefebre dr.-nak, a vizsgáló bizottság elnökének fönntemlitett megállapításaitól és senki sem akadt közülük olyan, a ki Lefebre dr. adatainak cáfolását csak meg is kísérelte volna.

1868. május 8-án, a mint már említettük, Lujza kezeiből, lábaiból és oldalából újra vér folyt. Ez a vérzés ugyanazokon a testrészekén minden pénteken újra meg újra megismétlődött. 1868. szeptember 25-én először folyt vér Lujza fejéből és pedig koszoru alakban s ettől az időtől fogva minden pénteken mintha Krisztus töviskoszoru-jának mását viselné, véres koszoru vette a fejét körül. Mindezeket Lefebre dr. a következőkép írja le:

Lefebre dr. jelentése.

Ha az ember megvizsgálja azokat a helyeket, a melyeken minden pénteken a vér csörgedezik, a következő tényeket kell megállapítani:

A kéz felső felületén körülbelül $2\frac{1}{2}$ cm. hosszú tojásalaku terület látszik, a mely egy kissé pirosasszinű és elüt a bőr többi részének színetől. Hasonló folt van a kéz alsó részén, a tenyéren. A két egymással szemben levő folt alakja teljesen megegyezik. A lábfej felső részén egy négyszögletű folt van, a szöglet sarka nem

éles, hanem letompított s az alakja — teljesen úgy, mint a kéznél — megegyezik a vele szemben levő folttal. A különbség csupán annyi, hogy a láb alsó részén, a talp felől levő folt nem egészen szemben, hanem egy centiméterrel mélyebben, lejjebb fekszik. A kezeken és lábakon a hét többi napjain is láthatók a halvány piros foltok, a homlokon azonban semmiféle jel nem vehető észre.

A pénteki vérzés a következő módon történik: a vér közelgő folyásának első jelei már csütörtökön, rendszerint déltájban észrevehetők. A kéznek és a lábnak pirosabb részein egy hólyagocska támad, a mely folyton emelkedik és végül féltójas formára nő, ez az egész említett sebhelyre kiterjed és hosszában $2\frac{1}{2}$, szélességben $1\frac{1}{2}$ cm. nagyságu lesz. A hólyag onnan származik, hogy az albőr és felsőbőr között vizes folyadék szürenkedik össze, a mely a felsőbőrt féltójas formájában fölemeli. Ez a folyadék teljesen tiszta és átlátszó, de mégis úgy látjuk, mintha a kéz és láb alsó felén egy kissé pirosas színű volna. A vér csörgedezése rendszerint csütörtökről péntekre virradóra éjfél után 1 órakor kezdődik, azonban egyik seb a másik után nem mindig pontosan ugyanabban az időben kezd vérezni. A vérzés legtöbbször az oldalsebnél kezdődik, azután a kezek, majd a lábak és végül a homlok vérzik. Közben órák hosszát tartó szünetek vannak. Először megpattan a hólyag, aztán a vér patakszani kezd a mezitelen bőr felületén, azonban a kéz tenyérfelületi és a láb talpfelületi részén, a hol a bőrfelület keményebb, nem ömlik ki, hanem összegyülemlik a teljesen szét nem szakadt hólyag alatt és ott kis csomókba folyik össze.

Rohling dr. könyvéből.

A homlok vérzésének Lefebre dr. négyszer volt szemtanuja. Ott egyáltalán nem képződik hólyag, a bőr nem szakad fel és sehol sem veszti el a természetes színét. Ha azt a 12—15 pontot, a honnan a vér csörgedezik, nagyító üveggel nézzük, azt látjuk, hogy a vér egészen kicsiny, háromszögletű, szabad szemmel alig látható nyílásokból csörgedezik.

Hogy péntekenként az összes sebekből mekkora mennyiségű vér ömlik ki, azt pontosan megállapítani nem lehet. Részben azért, mert a vér-mennyiség nem mindig egyforma, részben azért, mivel a sebeket rendszerint vászonnal szokták letakarni s a vászon fölissza a vért. A mikor a vérzés az első hónapokban megindult, a vér mennyisége nagyobb volt s a vérzés is tovább tartott, mint később. A szemtanuk vallomása szerint akkor a vér gyakran teljes 24 órán keresztül csörgedezett s a kiömlött mennyiséget egy egész literre becsülték. A mikor Lefebre dr. 1868. aug. 30-án pénteken legelőször meglátogatta Lujzát, a vérzés időtartama is rövidebb, a vér mennyisége is kevesebb volt és éjfél után csak délután 4—5 óráig tartott. Ezen a napon a vérző sebek betakarására 14 vászonkendőt használtak el. A kendők közül a leghosszabb 1 méter 20 cm. hosszú és 50 cm. széles, a legkisebb 50 cm. hosszú és 15 cm. széles volt s ezek a vászonkendők mind tele ivódtak vérrel. Ezen alkalommal a balláb egyideig szabadon, födetlenül maradt s ez alatt az idő alatt a padlón a lecsurgott vérből 2 arasz széles és hosszú vértócsa képződött. Lefebre dr. az aznap kiömlött vért 250 gramm súlyra ($\frac{1}{4}$ liter) becsülte. Később a vérvesztés kisebb lett, nem

is tartott olyan sokáig, sőt néhány pénteken teljesen el is maradt, de az egy-egy péntekre eső átlagos mennyiséget 250 grammra lehetett becsülni. 1874. október 10-én egy látogató éjfélről kezdve délutánig szemtanúja volt a sebek vérzésének, minden seb vérzett s az ő ítélete szerint a homlokból a délután 1 óra táján kiömlött vér sokkal nagyobb mennyiségű volt, mint reggel.

A sebek vérzése iszonyu fájdalmat okozott Lujzának. Hogy azonban ezek a fájdalmak mekkorák lehettek, senki sem állapíthatta meg, részben azért, mivel magától senkinek el nem mondta, részben pedig azért, mivel minden erejével azon volt, hogy a fájdalom nyilvánulásait elnyomja. Hogy azonban szenvedett, elárulta az arckifejezésével és önkéntelen mozdulataival, sőt Lefebvre dr. hosszú és gondos vizsgálódás alapján megállapította, hogy egész pénteken át iszonyu fájdalmakat kellett kiállania. Ezek a fájdalmak fokozódtak mindannyiszor, valahányszor az Egyház Krisztus vagy a szentek fájdalmait valami módon ünnepelte. Még inkább szenvedett Lujza akkor, ha valahol valami nagyobb büntényt követtek el. *A töviskoszoru* tiszteletére rendelt ünnepen különös módon szenvedett. Ilyenkor, mint ő maga említette, úgy érezte, mintha a fejére izzó vasabroncsokat raktak volna és azt szoritották volna mind szűkebbre rajta. Ilyenkor minden kis érintésnél mintha a fejébe szurtak vagy belehasítottak volna. A vállán támadt fájdalom oly súlyos volt, hogy Lujza nem tudta, merre fordítsa a fejét, elvette a szeme szokott élénkségét és tisztaságát, ilyenkor egy-két méter távolságról nem ismerte meg az előtte álló embereket.

Szombaton reggel a jelenségek minden következményeikkel együtt elmúltak, a sebhelyek megszáradtak és a színük halványpiros lett, mint azelőtt; itt-ott lehetett még látni némi összeszáradt vércsomót, de soha sehol a legkisebb gennyedést. Egyszóval szombaton már az egész állapot olyan, mint a minőnek pénteket kivéve az egész héten láttuk és Lujza, a ki este még minden erejét megfeszítette, hogy a lábain megállani tudjon és csak alig tudott remegő kezeivel magán segíteni, — szombaton reggel szokás szerint dolgozni ment.

Más helyen ezt írja Rohling:

1873. április 4-én Lujza jobb vállán egy újabb, nagy, vérző seb támadt; ilyen seb táton-gott Krisztus Urunk vállán, a mikor a keresztet hordoқта. A sebhelyek föltünése óta több száz péntek mult el és a sebek — két pénteket kivéve — mindig véreztek. A vérzés, kezdetben rendszerint hevesebben, éjjélkor szokott kezdődni. Néha — valamivel később — a baloldal is vérezni kezdett. A kezek és lábak vérzése vagy csupán a tenyér és talp felén történik, vagy csak a felső részen, sokszor azonban mindkét felen. A vérzések tartama különböző, gyakran csak esti 4—5 óráig tart, máskor később szakad vége, de szombatra virradó éjjélig mindig megszűnik.

A fej vérzésénél a hajat teljesen átissza a vér, úgy hogy a hajcsomók összeragadnak. Ezért a haj alatt levő bőr vizsgálása mindig nehézségbe ütközik. A vérzés legtöbbször olyan erős, hogy a homlokot folyton törölgetni kell. Pénteket kivéve, sehol semmiféle nyomát nem lehet látni annak, hogy a vérzés honnan indul ki. Ha Lujza megmossa a homlokát, a megmosás pillanatában

is lehet látni, hogy a homlok teljesen sima és egészséges.

1873. október 10-én, mikor a szent áldozást végezte, több pap ment hozzá. Nem láttak a homlokán egy parányi karcolást, sebet, vagy egyéb folytonossági hiányt, azonban alig állottak előtte két percig, a mikor a vér nehéz cseppekben hullani kezdett. Erős nagyító üvegen lehetett látni, hogy a bőr felületén parányi háromszögű nyílások vannak, mint mikor a vérpióca fölszíja a bőr felületét.

Lateau Lujza elragadtatásai.

(1868. július 17.)

Rohling dr. Lateau Lujza életirója írja a következőket:

Lujza gyermekifjúságában megszokta már, hogy minden ügyében és minden dolgában a mindenütt jelenlevő Istent látta maga előtt. Ez annyira természetévé vált, hogy minden munkájába beletartozott, nem hátráltatta semmiben, sőt pontosságát és lelkiismeretességét nem győzték dicsérni. Az Isten jelenlétének érzése évről-évre élénkebb, belsőbb lett lelkében. Teste, kezei földi dolgokban fáradoztak, lelke pedig az Istenért lángolt. Sokszor úgy látszott, mintha teljesen beleolvadt volna az Istenbe, azonban érzékei mégis annyira fogékonyak voltak, hogy az első megszólításra mindenkinek azonnal feleletet tudott adni. Az arcán ilyen elmerülés után a lélek bájosága maradt vissza s ha beszélni kezdett, mindenki mélyen megvult hatva, mert szavai egy másik, egy szebb világ nyelvén zengtek. A sebek első megjelenését megelőző betegségében ilyen lelki

állapotban találta őt az orvos. Mikor Lujzáék házáat elhagyta, mélyen megvolt hatva és megvallotta, hogy soha életében szebb, elragadóbb bájosságú teremtest nem látott. A kit látott, az nem Lujza volt, hanem egy valóságos angyal. Sokaknak feltűnt ilyenkor, hogy Lujza olyan feleleteket adott, a melyek az ő műveltségét és szellemi képességeit messze felülmúlták. Betegsége idején a falu lakói gyakran felkeresték és nem győztek csodálkozni okosságán. Ha aztán később fölemlítették neki, hogy hogyan tudott annyi embernek annyiféle kérdésére olyan okosan válaszolni, azt felelte:

Igazán nem tudom már, hogy mit válaszoltam nekik, de ha kérdeztek tőlem valamit, egy pillanattig mindig az Istenhez imádkoztam s egy belső hang olyankor mindig ezt mondta:

— Mondd ezt s akkor jól feleltél.

Az Isten jelkébe való elmélyedésnek és fölszívódásnak új fejezete következett. 1868. július 17-én önkivületi állapotba esett. Annyira bele-mélyedt az Istenbe, hogy egész teste, minden érzéke teljesen elvesztette érzékenységét a külvilág iránt. Az önkivületi állapot délután 2 órakor kezdődött. Néhány perc múlva Niels plebános lépett a szobába. Lujza édesanyja és testvérei éppen azzal voltak elfoglalva, hogy Lujzát, a ki szerintük elájult, magához térítsék. A plebános azonban jól ítélte meg a csodálatos elváltozást s nevéen szólitotta Lujzát. Lujza abban a pillanatban öntudatra tért, a másik percben azonban, a mikor gyóntatóatyja iránt való kötelessége megszűnt, ismét folytatódott az önkivületi állapot. Ez a csodálatos állapot 1868. július 17. után minden pénteken megismétlődött. Az időtartam nem egy-

forma. 1871. óta délután $\frac{3}{4}$ 2-től $\frac{1}{2}$ 5 óráig tartott, azt megelőzőleg 8 vagy 9 órától esti 6—7 óráig tartott. Pénteken reggel 6 órakor szokás szerint magához vette az Ur testét, elvégezte imádságait és utána dolgozni kezdett. De a vérzés és a fájdalom annyira erőt vesznek rajta, hogy alig bír valamit rendbetenni — letörik. Kezébe veszi az olvasót és imádkozni kezd. Vértől kezén pólák vannak, egyszerű szalmaszéken ül, az olvasót morzsolgatja, az arca nyugodt, vidám — imádkozik. Ez a helyzet rövidebb vagy hosszabb ideig tart, a mikor egyszerre az ég felé kezd nézni, a szemei megmerevednek s mozdulatlanok, mintha üvegből volnának — az elragadtatás megkezdődött.

Lefebre dr. egyik pénteken Lujzánál volt, közömbös dolgokról beszélgettek, iskoláról, varrásról folyt a szó és Lujza a maga megszokott egyszerűségével, tisztán, értelmesen felelt a kérdésekre. A míg beszélgettek, a szemei nyugodtak, az arcvonások természetesek voltak, az arc színe, a bőre üde, friss volt, mint egyébkor; az érverés percenként 72. Egyszerre abbamaradt a beszélgetés. Csönd lett. *Lefebre dr.* újabb dologról akart beszélgetni, a mikor azt vette észre, hogy Lujza teljesen mozdulatlan, szemei az ég felé tekintenek: elragadtatásba jutott.

D'Herbomer, Columbia (Amerika) püspöke 1869. aug. 13-án látogatta meg Lujzát. Reggel 8 óra volt. Lujza a varrógépnél ült és varrt. Kezeiből és lábaiból gyöngyözött a vér, homlokáról, fejéről körskörül vékony patakokban folydogáltak a vércseppek a halántékára, arcára, nyakára, vállaira. A varrógép is csupa vér volt és Lujza, mivel a hittudósok bizottsága úgy parancsolta neki, mindenáron igyekezett munkáját

folytatni s teljes erővel hajtotta a gépet. Az önkívületi állapot bekövetkezését akarták így megakadályozni. A püspök beszélgetett még, mikor egyszerre megállott a gép: Lujza elragadtatásba jutott. Az elragadtatás érdekes jelenetét következőleg írták le:

Lujza az elragadtatás egész ideje alatt majdnem állandóan széken ül, egy kissé előre-hajlik és mozdulatlan, mint a márványszobor. Vértó kezeit az ölébe fekteti. Szempillái meg se rebbennek. Arcán a legmélyebb figyelem vonásai tükröződnek vissza. Teljesen belevész egy messze távolságban lebegő látvány szemlélésébe. Az arcvonások és testtartás időnkint változnak. Egyideig vidám a tekintete, a szemei nedvesek, ragyogók, boldog mosolygás játszadozik a kissé kinyílt ajkakon; aztán a szempillái lehajlanak és félig eltakarják a szemeket, az arca fájdalmasra változik, a könyvek gyöngyszemei peregnek lefelé; majd elsápad, valami szörnyűség irtózása vonaglik a vonásain, megremeg s a torkán egy elfojtott kiáltás tör elő. Közben félig megfordul, szemei követik a test fordulását, mintha ott fönne egy nekünk láthatatlan sereg elvonulását szemlélné.

Egy más alkalommal fölemelkedik a székről, csak a láb hegyén áll, mintha föl akarna ugrani, vagy menekülni készülné; a kezeit fölemeli, aztán kiterjeszti a karjait, mint mikor a pap a Dominus vobiscumot mondja; majd újra egymásba kulcsolja a karjait; az ajkai úgy mozognak, mintha lihegne, a tekintete elevenen ragyog s az egész alak egy ideálisan bájos szépséggé tökélyesül. Ha aztán sebhelyeit nézzük, homlokát, a melyen a vér, mint ragyogó diadém csillog, aztán hosszú vonalakban, nehéz cseppekben csörgedezik a

halántékára, az arcára, a ruhájára, a földre. Ha a kezeire tekintünk, a melyekről a vérpatakok lecsurogva a földet áztatják; ha a körülötte szorongó látogatók tömegét látjuk, a minden rendű és rangu embereket, a mint szótlánul bámulva a tisztelet borzongásától áthatva, sokszor könyeiket ontva rajta csüngenek — akkor azt mondjuk: *itt az Isten keze dolgozik.*

Ha az elragadtatás már reggel 9 óra táján elkezdődött, akkor Lujza $1\frac{1}{2}$ 2 óra táján letérdel és térdelő helyzetben, egy kissé előrehajolva összekulcsolt kezekkel marad körülbelül fél óráig. A lelke ilyenkor mélységes szemlélődésbe merül. Ez a térdelés azonban inkább lebegés mint térdelés. A test egész súlya a lábujjhegyekre nehezedik. Ezt a testállást lehetetlen utánozni. Az orvosok gondosan megfigyelték és apróra leírták, az emberek aztán próbálták utána csinálni, de hasztalanul, valamennyien előre buktak.

Ezután a félórai elragadtatás után Lujza föláll és a székre ül. Majd rövid idő múlva hirtelen a levegőbe emelkedik, majd pedig arccal a földre zuhan. A mellén fekszik, a balkeze a feje alatt van, a szemei zárva, az ajkai félig nyitva, a lábai egyenesen kinyújtva, a ruhája szemérmesen a sarkát is eltakarja. A földreesésnek ebben a formájában alig van némi változás. Mikor én 1873. október 13-án ott voltam, Lujza egészen a mellén feküdt, a feje egy arasznyira volt a földtől, a jobb keze oldalt behajlott úgy, mintha egy láthatatlan keresztet ölelt volna át, a bal keze egyenesen kinyulott. 3 órakor hirtelen heves mozdulatot tett, megrázkódott, a karjait kinyújtotta, a sarkait egymásra tette, úgy, hogy a jobb sarok a balsarkon feküdt. Ha azonban az el-

ragadtatás rövidebb ideig tartott, akkor az előbb említett, fél 2 órakor szokásos leborulás elmaradt. 5—6 óra táján (az utóbbi esetben fél 5 órakor) fölemelkedik a földről és letérdel úgy, mint a hogyan a térdelők térdelni szoktak, néhány perc múlva újra kinyitja a szemeit — az elragadtatás szünetel. Rövid idő múltán a kezei a test hosszában lehanyatlanak, a fej a mellre konyul, a szemek lecsukódnak, az orr fehér lesz, megvékonyodik, az arc halálsápadt lesz, hideg verejték lepi el, a kezei hidegek lesznek mint a jég, az érverés alig észrevehető, hörgögni kezd. Ez az állapot 10—15 percig tart, akkor lassan újra éledni kezd, a melegség visszatér a testbe, az orcái újra színesednek, a vonásai kitelenek, kinyitja szemeit és lassan végignézi a jelenlevőket — az elragadtatásnak vége.

Lujza mindig röstelkedést érzett, ha ilyenkor valakit maga körül látott; azért a látogatókat az elragadtatás vége előtt ki szokták küldeni. Csak a hivatalos orvosi és theologiai bizottság volt jelen. Nekik természetesen joguk is, kötelességük is volt, hogy Lujzát egy pillanatra se tévesszék szem elől.

Mit látott Lujza az elragadtatás alatt?

Kérdés: mi történt Lujzával az elragadtatás alatt? Még a csupán csak külsőségeket vizsgáló látogató is megállapított annyit, hogy Lujza lelke ilyenkor a legélénkebb tevékenységet fejtette ki. Az elragadtatás után tökéletesen emlékezett mindenre, amit látott. Az első elragadtatás után Niels plebános megkérdezte:

— Tudod, hogy mit láttál?

— Azt hiszem igen. — Azonban Lujza édesanyja és testvérei is jelen voltak és ezért így szólt:

— Majd máskor mondom el.

De ha parancsolom, akkor most is elmondod?

— Igen!

Lujza a végletekig azon volt, hogy elrejtse az emberek előtt azt, ami közte és az Isten közt történt. Ellenállása csak akkor szűnt meg, ha az egyházi elöljárók szavainak kellett engedelmessé válnia. Ilyenkor aztán egyszerűen, pontosan, mindig a legnagyobb szerénységgel felel a kérdésre.

Az elragadtatás kezdetén hirtelen fényözönbe jutott és Krisztus szenvedésének jelenetei vonultak el előtte. Látja a Megváltót és leírja személyét, ruháját, sebeit, töviskoszoruját, keresztjét. Az Úr azonban legtöbbször nem tekint rá, nem veszi észre és nem szól hozzá. Hasonlóképp látja és elmondja az Ur körül levőket, a zsidókat, az apostolokat, a szent asszonyokat stb. Látja az Üdvözítőt, a mint letérdel, a mikor elesik s mozdulatait azonnal ő is követi. A lelke átszenvedti az Ur szenvedéseit; borzalom járja át, ijedten felkiált, a mikor bántalmazták s az Ur halálos szorongásait annyira átérzi, hogy ő maga is haldokolni kezd. Ugy, a hogyan főntebb leírtuk.

Az Egyház hatalma.

Az orvosok, a mint az önkivületben levő betegekkel tenni szokták: zörgéssel, lármával, izgatással, mindenképen igyekeztek magához téríteni — hasztalan volt. Ha azonban az egyházi főlebbvaló csak egy suttogó szóval figyelmeztette is, az elragadtatás azonnal félbemaradt. Nincs a világnak olyan hatalmassága, a mely ki tudná

zökkeneni, néma, érzéktelen maradt, meg se moccant, akár a halott. De az Egyháznak egyetlen szava elég hozzá, hogy a halott életre keljen. A tournay-i püspök átruházta az egyházi hatalmat Lefebre professzorra, tehát világi emberre s az egyetlen szót mond: — Lujza! — s az önkivület megszűnik. A püspök visszavonta a doktornak adott hatalmat s akkor minden erőlködés hiábavaló. Azt is meg kell említeni, hogy egyes egyházi és világi emberek — vegyest — Tournayban vagy egyebütt Bois d'Haine-n kívül kikérték a szokásos egyházi fölhatalmazást a megyéspüspöktől olyan napon, a mikor Lujza nem volt elragadtatásban; ezek között voltak idegen papok világos civilruhában, hogy papi mivoltukat senki nem is sejtette. Ezek a világi és egyházi emberek fölismerhetetlen ruhájukban megjelentek Lujzánál az elragadtatás napján, szólitották és ő pontosan mindig engedelmeskedett nekik. Egyébként ilyen megfigyelésekkel és próbákkal éveken át minden pénteken kísérleteztek és minden alkalommal bebizonyosodott, hogy Lujza az Egyház szavainak mindig engedelmeskedik, másféle hatalmasságnak azonban soha. És éppen ebben rejlik az igazolása annak, hogy az elragadtatást természetes módon megmagyarázni nem lehet.

A megszentelt tárgyak.

A mennyire engedelmeskedett Lujza az egyházi hatóságnak, épp oly tökéletes érzéke volt minden megszentelt dolog iránt. Elragadtatása alatt mindig különbséget tett a megszentelt és meg nem szentelt dolog között. Az ajkain barátságos mosolygás vonul át mindannyiszor, vala-

hányszor egy megszentelt tárggyal megérintik, de semmi jelet nem mutat akkor, ha a tárgy nincs megszentelve. Az idegenek, a kik minden pénteki napon ott szorongtak körülötte, ezerféle módon tették próbára. Pl.: valaki megérintette egy meg nem szentelt éremmel és egy parányi változást sem láttak rajta, akkor az illető visszahuzódott és ugyanazt az érmet valamelyik pap titokban megáldotta, megérintették vele s abban a pillanatban látták az ajkán a kedves mosolygást. Én magam egy megáldott feszületet adtam a kezébe, a melyben szent Kanisius koporsójából való szilánk volt behelyezve. Azonnal a kezébe vette, megsimogatta, keblére szorította és a mosoly egész arcán átfutott. Visszavettem a keresztet, a kezei az ölébe hullottak. Ekkor egy huszfrankos aranyat nyomtak a kezébe, az azonban a földre hullott; ugyanazzal az arannyal megérintettem az arcát és egy vonása se rándult meg.

Lujza csak francia nyelven beszélt és értett. Elragadtatása alatt imádkoztam szyr, zsidó és német nyelven. Azonnal felém nyujtotta a kezét és a legkedvesebb mosolygással kísérte imádságomat. Imádkoztam IX. Pius pápáért. Mikor a nevét mondtam, a barátságos mosolygás szinte meglepő módon élénkült meg az arcán. Mikor francia nyelven ezeket a szavakat mondtam:

— Irgalmazz Uram Európa minden országának! — szemeiből nehéz könnycseppek csordultak az arcára.

Hasonló érdekes jelenetek voltak a következők: 14 egyén, németek, angolok, franciák voltak a jelenlevő tanuk. Mélységes csönd, néma csodálkozás ült a lelkeken, egyesek sirtak. Ekkor Lützov »Vadászat«-ából egy verset mondtam el:

»Gaudeamus igitur«, aztán Horatiusból: »Aequam memento servare mentem« és más hasonló költeményeket — egy parányi változást nem láttunk. Akkor elkezdjük latinul imádkozni a délutáni vecsernyét s abban a pillanatban felénk terjesztette a karjait s az arca ismét mosolyogni kezdett, különösen élénken mosolygott akkor, a mikor a Dicsőség az Atyának stb. szókat vagy ha Jézus nevét mondtuk ki. Ilyen kísérletezéseket sokszor csináltak, különösen vadidegen nyelvekkel. Mosolygott vagy pedig hideg maradt a szavak értelme szerint, akár spanyolul, akár olaszul, angolul vagy különböző néger tájszólásokon, arabul, szanszkrit nyelven stb. beszéltünk.

Érzéketlensége az elragadtatás alatt.

Az elragadtatás idején teljesen megszűnik az érzékek működése. A szem bogara (pupilla) kitágul, a szemek tágra nyílnak, a szempillák az első percekben egy kissé mozognak még, aztán teljesen merevekké, mozdulatlanokká válnak. Még ha hirtelen valamiféle tárgyat tartanak is eléje vagy ha erős, villanó fényt gyújtanak is föl, sem a szemek, sem pedig a szempillának egy parányi rebbenését nem lehet észrevenni. Hasonlókép szünetel a hallás is. Nem egyszer történt, hogy valaki, mögötte állva, váratlanul nagyot kiáltott a fülébe. Nem hallotta, zavartalan nyugalma bizonyította, hogy a hallószervekre semmiféle hatást nem gyakorolt. Az összes szervek minden érzékenysége a test minden részében teljesen szünetelt, egyet, a szemgolyó kötőhártyáját (conjunctiva) kivéve. Itt egy parányi érzékenységet meglehetett állapítani. Ugyanis ha valaki a tenyerével hirtelen

az arcához közeledett, úgy, mintha megakarta volna ütni, akkor egy nagyon gyenge rándulást lehetett látni. Ugy látszik, hogy a hirtelen oda-ütődő levegő valamiféle nyomást gyakorolt a kötőhártyára, úgy mint mikor a husos bőrfelületet az ujjunkkal benyomjuk. Egy pillanatra megmozdult, azonban újra rögtön vissza is tért az előbbi helyzetbe.

Ha Lujza elragadtatása idején a földön feküdt, a következő változásokat lehetett rajta észrevenni. Az érzékek pangása, valamint a test egész állapota ugyanaz marad, mint előbb, az érverés azonban annyira gyenge, hogy csak a leggyakorlottabb kéz képes észrevenni. Percenkint 120-at, 130-at ver. A lélegzés annyira gyenge, hogy csak a legfeszültebb figyelemmel lehet meglátni. Mindez homlokegyenest ellenkezik az emberi szervezet törvényeivel, a mennyiben a rendesen működő testben a lélekzés és érverés párhuzamos: vagy sűrűbb vagy ritkább. Lujzánál éppen ellenkezőleg — noha semmiféle betegség nem háborgatja, a lélekzés olyan mértékben lassodik, a milyen mértékben az érverés gyorsabb lesz. A lélekzés percekint 18-ra, sőt 10-re csökken, míg az érverés 90-re, 130-ra emelkedik (a rendes 72). A lélekzés csökkenésével a bőr lassankint jéghideggé válik és hideg verejték verődik ki rajta. Aztán jó 10 perc múlva a rendes állapot lassan visszatér, az érverés az elragadtatás végén 72—75-re, a lélekzés 20—22-re emelkedik, a bőr újra friss, életeleven lesz. Végül a test lassankint egészen rendes állapotba jut, a merevség eltűnik, fejfájás, rosszullét nincs, minden a legjobb állapotban van, az arc vidám, a szemek nézése élénk és nyugodt, a szellemi erő tiszta.

Ezek a tények. És most azt kérdezzük: a természet törvényei szerint történik-e mindez, vagy pedig ellentétben van velük? A tudomány csak ezt felelheti: ellenkezik a természet törvényeivel, *ez csoda*.

Az Oltáriszentség megérzése.

Meg kell még emlitenünk egy teljesen rendkívüli eseményt, a mely szintén teljesen hihetetlen lenne, ha kétségkívül hitelt érdemlő tanuk nem bizonyítanak. D'Herbomer püspök, Mortier abbé, a bavayi papnevelde igazgatója, Dechamps belga állami minister, kívülük Lujza anyja, valamint Róza és Adél nővérei voltak jelen. 1869. aug. 13-án az elragadtatás napján történt. A püspök és Mortier abbé különféle ereklyékkel kísérleteztek, Lujza arcán minden ilyen érintésnél a szokott kedves mosoly tűnt föl. Niels plebános délelőtt 10 órakor a szomszédban egy haldokló betegnél volt, a kinek az utolsó szentségeket adta föl. A pap ilyenkor egy kis aranyozott ezüst edényt szokott magával vinni. Ennek egyik részében az Oltáriszentség, a másik részében az utolsó kenethez használt szent olaj van. Ezt a kis edényt selyem táskába (burza) szokták tenni. Egyházi törvény szerint az Oltáriszentséget csak betegekhez és haldoklókhöz szabad vinni. Niels meggyóntatta, megáldoztatta a beteget, föladta neki az utolsó kenetet és abban a meggyőződésben jött el tőle, hogy a kis edényben csak a szent olaj maradt. Mikor Lujzáék háza előtt elment, az az ötlete támadt, hogy vajjon miféle hatása lesz Lujzára, ha a selyem burzával megérinti. Azonban alig lépett a szobába s még két lépésre volt Lujzától,

mikor az elragadtatásban levő leány teljesen szokatlan módon fölemelkedik, magán kívül van a boldogságtól és örömtől, a földre térdel, kezeit kitárja a szentségtartó felé, arcán az Istent imádó szeráf üdvözült mosolygása játszik. A pap egy lépést visszalép, Lujza térdencsúszva követi. A pap megfordul és tovább megy a szobában, azután megáll. Lujza fölemelkedik, aztán előrehajolva, félig térdelő helyzetben, kezeit imára kulcsolva követi s minden megállásnál imádvá térdeire borul. Mikor végül a plebános elhagyja a szobát, visszaül a székre s mint előbb, újra elmerül az elragadtatásba. A püspök azt a meggyőződését nyilvánítja, hogy a konzekrált ostyából egy kis részecske (partikula) letörhetett és visszamaradt az edényben. Visszamentek a templomba és csakugyan az edényben egy igen kis szentostyarészt találtak. (A katolikus Egyház azt tanítja, hogy Krisztus teste a konzekrált ostyának legkisebb részecskéjében is jelen van.) Minden kétséget kizárólag valószínűnek látszott ugyan, hogy Lujza, mint messzelátó, lelki szemeivel keresztüllátott a selyem takarón és az ezüstedényen és meglátta benne az Ur testének parányi részecskéjét — nem akarták elmulasztani az alkalmat, hogy ellenpróbát ne tegyenek. A szent edényt teljesen kiürítették, hogy a szentostyának egy paránya se maradjon benne és egy *nem konzekrált* ostyát tettek bele. A szent edényt újra betették a burzába s a templomból újra Lujza lakására mentek. Ha Lujza messzelátó, meg kell éreznie, hogy a burzában levő ezüst szent edényben konzekrált ostya, Krisztus teste van-e vagy csak közönséges ostya? A nem konzekrált ostya külsőleg, színében, alakjában, tehát termé-

szetes érzékeink szerint semmikép sem különbözik a megszentelt, konzekrált ostyától. Ha tehát Lujza a kettő között nem tud különbséget tenni, ezt is imádnia kell, mint a hogyan az előző esetben tette. Lujza azonban az imádásnak semmiféle jelét nem mutatta, arcán nem látták az öröm jelét, teljesen érzéktelen maradt, meg se mozdult. Hogy ezt a próbát újra megtegyék, a püspök engedélyével az elragadtatás két napján meg-lepetésszerűleg még két esetben vitték Lujzához az Ur testét s ő ugyanugy imádkozt, ugyanolyan kitörő örömet mutatott, ugyanolyan mozdulatokat tett, mint fönnebb láttuk.

Lujza megszűnik táplálkozni és aludni.

Krisztus Urunk egy alkalommal megjelent sienai szent Katalinnak és többek közt ezt mon-dotta neki:

Én a te életedet olyan meglepő csodákkal fogom fölékesíteni, hogy a testnek élő emberek tiltakozni fognak a bennük támadó hit ellen. Én kegyelmekkel ajándékozlak meg, a melyeknek hatását testedben fogod érezni és te egészen szokatlan módon fogsz élni. Ugyancsak neki megjelent szent Mária Magdolna, a ki 33 éven át egy sziklabarlangban élt anélkül, hogy ételt és italt vett volna magához. Sienai szent Katalin hasonlóképen attól a naptól fogva sok éven keresztül egész haláláig étel és ital nélkül élt. Ezek a tények meggyőzik a mi hitünket arról, hogy Istennek van hatalma ahhoz, hogy a tul-világi élet ezen állapotát az ő kiválasztottainak már előlegezi a földi életben.

Lujza életében a következők történtek: Röviddel a sebhelyek föltünése után azt vették észre, hogy érzéktelen maradt a legforróbb nyár égető tűzével szemben s nem érezte a csontot összefagyasztó tél hidegét. Niels plebános nem egyszer látta, hogy forró nyári napon a déli órák tűzében a kertben ázott, a nap melegét azonban nem érezte, nem hevült, nem izzadott. Télen a kezei hidegek voltak ugyan, de a hidegségokozta fájdalmat nem érezte, vékony tűbe befűzött és úgy végezte a finom kézi munkát, mint egyébkor.

A töviskoszoru föltünése után (1868. szept. 25.) Lujza szemeit kerülte az álom. Jó ideje már csak nagy rábeszélésre maradt az ágyban. Az éjszaka nagy részét a széken ülve töltötte, kezében az olvasót morzsolta, gondolatai az Istenhez szállottak. Végül az alvás egészen elmaradt. A plebános újra meg újra ráparancsolt, hogy az ágyban pihenjen. Engedelmeskedett, azonban aludni három év óta nem tudott.

A stigmák föltünése óta pénteki napokon képtelen volt bármit is magához venni. A hét többi napján alig evett valamit s azt is csak nagy rábeszélésre. Azután az étvágya fokozatosan megszűnt, úgy mint az álom, hogy végül se nem evett, se nem ivott, se nem aludott. Ennek ellenére teljesen jól érezte magát, szokás szerint dolgozott, egészsége, vidámsága, frissesége semmi kívánni valót nem hagyott.

Lujza egész életében egyszerűen és mértéketlenül táplálkozott. Egy kevés kávé vagy tej, gyenge leves, egy vékony szelet vajaskenyér, egy alma vagy más gyümölcsféle, ilyesmi volt a mindennapi tápláléka; kávé és tejen kívül egyéb italt nem vett magához. Így élt egészen a sebek

föltünéséig. Ekkor azonban változás állott be. 1871. március 30-án, a hétfájdalmu Szűz ünnepének előestéjén utoljára tudott valamit enni anélkül, hogy az nehezére esett volna. Március 30-ától április 9-ig nem kívánt semmi ételt s alig birt egy kevés vizet lenyelni. Április 9-én, husvét vasárnap a legnagyobb erőlködések közt legyűrt egy falat kenyeret, másnap pedig egy fél almát. Kedden és szerdán képtelen volt egy kanál levest is lenyelni. Csütörtökön mindent elkövetett, hogy a hétfőn meghagyott almaszeletet megegye, azonban a gyomor nem vette be, rögtön kiadta és néhány csepp vizet is csak a legnagyobb erőlködések közt birt meg.

Az evésre és ivásra való képtelenség természetes a legnagyobb aggodalomba ejtette Lujza édesanyját és testvéreit. Kínálták, erőltették minden tőlük telő erővel, hogy evés idején egyék épp úgy mint a többiek, de bármily keveset vett is magához, a gyomor rögtön visszaadta. Niels plebános kötelességének tartotta, hogy az Egyház iránt tartozó engedelmesség alapján kényszerítse táplálkozásra. Lujza, a ki az Egyház iránt való engedelmisségben a végletekig elment, követte a parancsot, noha ez sok fájdalommal járt. Megpróbált mindent, hogy édesanyjának és a plebánosnak kedvében járjon, azonban betartani semmit se tudott. 1871. május elején minden napra előírták az étkezés rendjét, azonban Lujzát evéskor mindig undor fogta el s a vége hányás lett. Legfeljebb 2—3 korty vizet birt nagy erőlködéssel a gyomrában tartani. Így volt ez május közepéig. Hogy az előírt vízmennyiséget a gyomrában tarthassa, némelykor egy-két csöpp lourdesi (olvasd: lurdi) vagy la salettei (olvasd: laszalettei)

vizet vegyített közéje. Május végén a parancs szerint vagy egy salátalevelet vagy egy falat burgonyát, esetleg egy kanál levest vett magához. Azonban alig ért a gyomrába, iszonyu erőlködések közt ismét vissza is kellett adnia. Így ment a dolog júniusban is. Hónapokig kinozták, de közben minden lépését megfigyelték, végre meggyőződtek róla, hogy képtelenek rajta változtatni: Lujza tényleg képtelen enni — tehát békében hagyták. Mivel pedig a mellett a legjobb egészségnek örvendett, szorgalmasan dolgozni tudott, vidámsága és frissesége se hagyott kívánni valót — az aggódo édesanya is megnyugodott. Sőt annyira erejénél volt, hogy az egész napi dolog után az éjjelt arra szánta, hogy a falu minden betegjét ő gondozta, reggel pedig, kimerülést nem érezve, úgy állott kezében a munka, mint azoknak a kik az egész éjszakát átaludták.

Táplálási kísérletek.

A sokféle próba közt, a melyre ez az újabb esemény alkalmat adott, el kell mondanunk a következőket:

Lujza mindennap áldozott, de az Oltáriszentség kenyérszine ránézve nem jelentett táplálkozást. Az átváltozás után a kenyér nem kenyér többé, hanem Kriszus igazi teste, a kenyérnek csak a külső színe, íze és alakja a régi. Egyesek aztán arra a gondolatra jutottak, hogy Lujzának táplálékul *nem konzekrált* ostyát adnak. Niels plebános 1871. aug. 12-én több tanu jelenlétében a szent mise után lakására hívta Lujzát és megparancsolta neki, hogy a konzekrált ostyához hasonló nem szent ostyát vegyen magához.

A szónak engedelmeskedett, azonban csak nagy erőlködéssel tudta lenyelni, és néhány perc múlva kínzó benső fájdalmak nyomai látszóttak az arcán. A zsebkendője után nyult és egy kis nyálkás folyadékot hányt ki. Niels megkérdezte, hogy honnan származik ez a folyadék, ő pedig azt felelte, hogy 48 óra óta semmit sem ivott. Majd pedig azt mondotta: Úgy érzem, mintha a gyomromban valami piszok volna, a melytől mindenáron szabadulnom kell. Egy ideig erőltette a hányás, azonban semmit sem volt képes kiadni. Niels még néhányszor próbálkozott, az eredmény azonban mindig ugyanaz volt.

Ha eszem — mondotta — gyomorfájást érzek s ha mindentől megszabadultam, az undornak is vége van, míg azelőtt a testi rosszullét és a hányás után tovább is beteg voltam.

1871. szept. 2-án Ponceau (Ponszó) tournayi püspöki helynök, továbbá P. Seraphin és Niels plebános jelenlétében még egy utolsó próbát tettek. Ponceau egy csésze megcukrozott tejes teát és egynegyed uncia kenyeret tett Lujza elé, hogy igya meg. Lujza ivott belőle, azonban mintha bele akart volna szakadni a fájdalomba. A kályha mellett levő szenes kannához kellett sietnie. Ponceau ráparancsolt, hogy kövessen el mindent, hogy a tea a gyomrába maradjon. Lujza minden erejével igyekezett visszatartani a hányást s egy-egy kis időre sikerült is, de a természet ellen való küzdelem iszonyúan megviselte szegénykét, egészen beteg lett. Ponceau $\frac{3}{4}$ órai próbálkozás után végre abbahagyta a küzdelmet, mert hiszen a dolog veszélyessé is válhatott volna, a mennyiben a nagy erőlködésnek vérömlés lehetett volna a következménye, a mint

az néhány év előtt egy stigmatizált karmelita apácával történt, a kit Lujzához hasonlóan ilyen próbára tettek. 1871. március 30-tól Lateau Lujza étel és ital nélkül élt tovább 1883-ban bekövetkezett haláláig.

Lujza külső és belső élete.

Rohling könyvéből vesszük át a következőket:

Lujza külső és belső életéről nagyon keveset tudunk s csak egyes vonásokat mutathatunk be, mivel állandóan azon iparkodik, hogy szem előtt ne legyen, hogy ne az emberek, hanem az Isten ítéljen fölötte. Mint gyermek, az otthoni csendben megtanulta a szokott imádságokat, a vasárnapi hitoktatás és az istentisztelet kiegészítették az édesanya tanításait. Már egészen kicsiny korában feltűnt, hogy nem csak a reggeli és esti imádságokat végezte szokatlan buzgósággal, hanem napközben, sőt dologközben is nagy öröme telett az imádkozásban. Ugy vonzódott az Istenhez, mint mikor a gyermek odabujik az édesanyjához és szorosán átöleli a nyakát, tudva azt, hogy az édesanyjánál senki a világon jobban nem szereti és senki jobban meg nem védelmezi. Édesatyját az ő tiszta imádsága szabadította ki a tisztító tűzből. A gyermek — saját vallomása szerint — látta, a mint atyja lelke a menyországba szállott. Az imádság áldozatos szeretetét korán kiterjesztette már a bűnösökre. Az a gondolat, hogy ezek a szerencsétlenek vétkeik által örökre elkárhozhatnak, könyörgésre ösztönözte, hogy bár a Mindenható ihletné meg szívüket és törné össze macacsságukat.

Még mélyebb rajongással csüngött a szen-

vedő Ur Jézuson. Már jóval első áldozása előtt naponta elmélkedett róla, noha arra soha senki nem tanította. Jézus és Mária neveit mindig mély áhitattal említette. Egy öreg anyóka, a ki gyermekkorában sokat foglalkozott Lujzával, ezt mondotta róla: nagyon szerette édesanyját; testvérei iránt a legnagyobb gyengédséggel viseltetett; kedves és figyelmes volt mindenkihez, a kihez közel jutott; szerette a csendet és magányosságot; értelmessége és okossága meghaladta a korát; mélyen tisztelte a szenvedő Megváltót; gyakran eljárt a Kálváriára; mindennapos volt a szentmisén és nagyon régóta naponta elimádkozta a szentolvasót.

Első szent áldozását 1861-ben, 11 éves korában végezte. A nagy koleráig két hetenkint járult az Ur asztalához, attól kezdve minden héten, 1868. pünkösdjétől kezdve mindennap. Ugyan-ebben az évben belépett szent Ferenc harmadik rendjébe s a fogadalom letétele napján jelentkeztek testén a sebhelyek, noha egyáltalán tudomása se volt róla, hogy annak a szentnek gyermekei közé lépett, a ki maga is hordozta testén Krisztus sebeit.

Lujza egész életében befelé élt. Stigmatizálása óta a belső összeszedettség lényegesen emelkedett s az Istennel való egyesülése napról-napra erősebb lett, noha állandóan nehéz munkával volt elfoglalva. A szórakozást nem kereste, hanem imádkozó és dolgozó egyéniségében csodálatosan egyesült a Mária és Mártha személye. A dolgát és pontosságát mindenki dicsérte, pedig ha dolgozott is, lelkét az Isten foglalta le. Nem egyszer ráparancsoltak, hogy szórakozzék. Engedelmeskedett, de az Isten vonzotta magához, mint a mágnes a vasat. Ez az engedelmesség akarátán kívül távoltartotta volna az Istentől, az Ur azonban

eléje jött és annál jobban vonzotta magához. Mennél közelebb jött a péntek, annál mélyebb a lelki összeszedettsége. Az arca olyankor olyan szép, oly égi bájosság ömlik el rajta, mintha angyal volna s az ember önkéntelenül arra gondol, hogy mily csodálatosan széppé teszi az embert az Istennel való társalgás közelsége.

Irtózása a külvilágtól.

Mindig pirult és szorongatás fogta el, ha az emberek kérdéseikkel faggatták s a lelkét fürkésztek. Csak a kötelességtudás érzetéből adott feleletet bíráinak. Szinte halálos fájdalmat érzett, mikor mások, különösen nagy és előkelő emberek megkülönböztető figyelmét és előzékenységét látta. A tournay püspöknek és a mechelni érseknek nem egyszer könyörgött, hogy rejtse el az emberek elől.

— Szeretném, ha péntek volna újra, de valahol másutt, nem tudom hol — mondotta Nielsnek — mert itt nagyon nehéz nekem.

Egy alkalommal a tournayi szeminárium rektora, Haller kanonok, ment hozzá vizsgálatra.

— Miféle világosság az, amely az elragadtatás elején látszik? — kérdezte Lujzától.

— Az Isten jelenléte valami nagy érzéssel hat reám, úgy hogy nem tudom hová legyek? Olyan nagynak látom az Istent és olyan parányinak érzem magamat, hogy nem tudom, hova kellene elrejtőznöm. Ennek a nagy fényözönnek feltünése után egy másik fény jelenik meg, a melyben Krisztus szenvedését látom. Ebben a fényben megmutatja Isten Krisztus Urunk szenvedését, keresztutját, hogy általa engem — én így gon-

dolom, — bátoritson, hogy a magam és mások bűneiért szenvedjek és hogy Istent és felebarátaimat jobban szeressem.

Egy más alkalommal P. Serafin passionista atya kérdezte, hogy miféle fényesség az, a mit először lát.

— Nem olyan fényesség az, mint a mit az ember szeme szokott látni, mint mikor pl. a villám fényét látjuk. Ennek a fénynek nem látom a végét, csak az Isten nagyságát és a magam kicsinységét. Később így folytatta: — Nem tudok egyebet mondani, csak azt, hogy ha az elragadtatás megkezdődik, egy másik világban érzem magamat. Olyan fény vesz körül, a mely elválaszt a földi dolgoktól. Ott érzem magamat az Istennél, teljesen nála vagyok, nem választ el tőle semmi és képtelen vagyok más valamivel foglalkozni. Ebből megérthetjük azt a nagy lelki fájdalmat, ha engedelmességből kénytelen az elragadtatást elhagyni. Ha gyakran szólítják, fokozódik a fájdalom s a teste láthatólag elgyengül. Egy theologus, a vizsgáló bizottság tagja, egy elragadtatás alkalmával, 1—2 óra alatt legalább százszor szólította. Mindig azonnal engedelmeskedett, de végül holtra fáradt.

A passionista atya megkérdezte Lujzát, hogy fél-e akkor, ha a fényesség megjelenik?

Igen! — mondotta — félelmet, valamiféle borzadályt érzek, de ez csak néhány pillanatig tart, aztán a félelem megszűnik s teljesen nyugodt vagyok. Azt is mondotta, hogy az előbb említett két fényesség közt különbség van: az első szebb, nemesebb, a másikkban látom Krísztus Urunk életét és szenvedéseit.

Kérdezték, hogy milyennek látja? Ezt felelte:

— A jelenetek gyorsabban és tisztábban vonulnak el, mintha testi szemeimmel látnám.

Szól-e hozzád Jézus? — kérdezték.

— Nem! semmit sem szól. Csak látom.

Később a helyzet változott. A mint monda, Krisztus többször ránézett és szólt hozzá. Ezek a szavak igen mély hatással voltak Lujzára. Hogy azonban miket mondott az Ur, nem került nyilvánosságra, a tournayi püspök nem bocsátotta köztudomásra. Ez csak később, alkalmas időben történhetik meg.

Nem állott a gonosz lélek befolyása alatt.

Egy másik esetet is érdemes följegyezni. A bizottság tagjai azt akarták Lujzával elhitetni, hogy az ördög befolyása alatt van és csak játékszere az a gonosz léleknek. Lujza engedelmeskedni akarván, kész volt a vizsgálatnak alávetni magát, noha a lelke hevesen tiltakozott ellene. Ebben a rettenetes küzdelemben, (1869. augusztus havában) a mikor a bizottság kegyetlen megaláztatását hősi megadással kiállotta, megjelent neki az Ur, részvétellel tekintett rá és így szólt:

— Gyermeke! miért veszted el bátorságodat?

A nyugalma azonnal visszatért s az a félelem, hogy a gonosz lélek játékszere lehetne, egyszerűsmindenkorra megszűnt. 1873. május 3-án újra megjelent a püspök előtt és mély alázatossággal, de teljes nyíltsággal kijelentette, hogy látomásai Istentől származnak.

A szenvedések szeretete.

Azok közül, a kiknek a világ szobrot állított, egyetlenegy sincs, a ki szenvedni kívánt volna.

Hemegau polgármestere kérdezte egyszer Niels plebánostól:

— Plebános Ur! csak azt az egyet szeretném tudni, hogy kérte-e Lujza az Istent azért, hogy szenvedhessen?

Niels biztosította, hogy az valóban úgy van. Lujza gyermekkorától megszkotta a szenvedést, azért úgy nézte a fájdalmakat, mint Isten ajándékait. Imádkozott azért, hogy szenvedhessen és ha a fájdalmak rája szakadnak, sohase bánkódik azért, hogy kérte. Hősi lélekkel veti magát alá a szenvedésnek és mintegy magához öleli a keresztet és szenvedést. Ez a legtökéletesebb bizonyossága annak, hogy Lujza valóban igazán nagy lélek.

Pater Seraphin kérdezte egyszer tőle, hogy milyen különös nagy kegyelmet kért az Istentől?

— Az én életem legnagyobb kérése az volt, — mondotta — hogy másokért szenvedhessek. Most is csak azt kérem, hogy az Isten szent akarata teljesedjék rajtam, még ha még egyszer annyit kellene is szenvednem.

Folignoi Angela azt kérte egyszer a Boldogságos Szűztől, hogy eszközölje ki neki azt a kegyelmet, hogy a vele történt csodálatos dolgokat félre ne ismerje és az emberek se értsék félre. Az Ur meghallgatta kérését és a következőket mondotta neki:

— Nem fogsz tévedni és senkit sem fogsz megtéveszteni, mert olyan jelet adok, a mit a gonosz lélek sohasem képes utánozni. Ez a jel az lesz, hogy belső vágyódást érzel arra, hogy az irántam való szeretetből fájdalmakat és megáláztatást szenvedj, hogy a szenvedésekben ép oly örömet találj, mint mások, ha külső megtiszteltetés éri őket.

Lujza a fájdalom keresztutján járt. Fölösleges ismétetni, a mit sebeinek vérzéseiről és egyéb gyötrődéseiről már elmondottunk. Gonne dr. a falu orvosa a sebek föltünésekor ezt mondotta:

— Ha a vérvesztést nem tudjuk megállítani s ha az elragadtatás állapotát nem leszünk képesek megszüntetni, ha Lujza tovább is 12 óra hosszat érzéketlenné válik — meg fog örülni. Azonban a vérzés immár öt esztendő óta tart, szintugy az elragadtatások és Lujza nemcsak hogy meg nem örült, de még csak ideggyenge se lett. Szombattól csütörtök estig többet dolgozik a varrógépen, a kertben, a háztartásban, mint a többiek összevéve s nemcsak hogy nem alszik, hanem azonfelül még a betegeket és haldoklókat is ápolja. És milyen türelemmel és vidámsággal viseli leirhatatlan fájdalmait. Soha egy panaszszó nem jön az ajkára, az arca mindig elégedett és senki se sejtí, hogy ez a lélek tele van fájdalommal.

A bűn adóját szenvedéseinkkel törlesztjük le, akár ezen a világon, akár a másvilágon. Vannak azonban olyan lelkek, a kik másokért szenvednek. Az egész világért Krisztus Urunk szenvedett, azonban vannak olyan lelkek, a kik részt kérnek Krisztus szenvedéseiből. Ezek a jóindulatu emberek kerülík a halálos bünt s meg van bennük a jószándék, hogy Istenért szenvedjenek. Azonban mekkora különbség van köztük és Lujza közt, ha egyszer a szomorúság éjjebe bele jutnak. Ugy találják, hogy akkora fájdalmakat lehetetlen elviselni és se vége, se hossza a panasznak és sirákozásnak. Isten ellen ugyan nem zúgolódnak, de terhei önmaguknak is, meg a körülöttük levőknek is. Gyóntatóatyjukat ostro-

molják és zaklatják fájdalmaik fáradhatlan hánytorgatásával és valóságos könyzápor követi a százszor elismételt panaszkodást. Ezek hol szeliden, hol komolyan és szigoruan állítják szemeik elé mindazt, a mit hitünk a szenvedések elviseléséről tanít. Minden hasztalan. Végül is el kell őket utasítani.

Mennyire más a helyzet Lujzánál. Niels plebános eskü alatt jelentette ki, hogy Lujza a fájdalmak miatt ő előtt soha egy könnycseppet nem hullatott és soha nem panaszkodott. A mikor ráparancsolt, hogy vallomást tegyen, egyszerűen, sóhajtás nélkül megmondotta, hogy testileg és lelkileg sokat szenved. Ha a vizsgáló bizottságnak szüksége van ilyen vallomásra, megteszi, de csak azért, mert kötelessége, röviden, nyugodtan, tárgyilagossággal, zokogás és könnyek nélkül, úgy, mintha egy harmadik személyről volna szó. Pénteken karjaiban és kezeiben gyakran oly irtózatós testi fájdalmakat érez, mintha minden csontja összetörné és mintha minden idegszálát tépnék. Még ezeknél is nagyobbak a lelki fájdalmak. A vigasztalanságnak gyakran egész sivataga szakad rája, a milyet alig érzett még emberi szív. A kétségbeeséstől lehetne félteni, ha ezt lehetetlenné nem tenné az Isten és felebarátai iránt érzett szeretete. Sokszor úgy ül a széken, mint a fájdalom márványba faragott szobra. Mintha a keresztre feszített Jézust nézné ilyenkor. Mi el se tudjuk képzelni, hogy a lelkekben miféle fájdalmak dulnak. A szentek érzékenysége annyira finom, hogy ezer és ezer dolog mélyen megsebzí őket, a miket mi talán alig vennénk észre. Multjuk apró hibáin, a világ apró bűneinek látásán mi napirendre térnénk, az ő szívük azonban a kinpadon vonaglik. Egy ilyen iszonyu teher

érzése alatt mondotta egyszer Lujza lelki atyjának:

— Atyám! Nagyon számítok az Isten irgalmára, különben nem tudnám, hogy mibe kapaszkodjam.

A szent áldozás hatása.

Ezt a képet ki kell még egészíteniünk. Lujza belekapcsolódása az Oltáriszentségbe teljesen titokzatos. Nem értjük meg, hogyan élhet táplálék és alvás nélkül akkor, a mikor a legkiválóbb orvosok szerint a világon senki se kívánhat az övénél jobb egészséget. Mi ennek a forrása? Minden bizonnyal a Mindenhatónak az a hatalma, a mely a föltámadottnak táplálék és alvás nélkül életet ad. A közelebbi forrás azonban a szent áldozás és az elragadtatás állapota.

Az elragadtatás alkalmával — mondotta Lujza — teljesen megsemmisülök az Istenben; a szent áldozásban azonban inkább én birom Őt. Az elragadtatás alkalmával az Isten lesz a léleknek temploma, míg a szent áldozásnál a lélek válik templommá, a melynek az Isten a lakója. Az elragadtatás kiváltképpen a szeretetet lobbantja lángra, a szent áldozás a szereteten kívül a léleknek is erőt ad, a test is meggyógyul tőle, hogy az ember egyidőre nem érzi se a testet, se annak fájdalmait. Aztán még hozzátette: Az áldozás után az erőm fogyóban van, annál gyengébbnek érzem magam, minél távolabb vagyok az áldozástól. A szent áldozás után úgy érzem, mintha átalakultam volna Jézus Krisztusban és szeretetem főleg az Ur emberiségére irányul, azután valami melegség jár át és oly nyugodtnak

érezem magamat, a milyen sohase voltam akkor, a mikor még enni és inni tudtam.

Az elragadtatásra visszatérve, a következőket mondotta:

Az elragadtatás után testem sokkal kevesebbet szenved, mint azelőtt, úgy hogy az elragadtatás minden addigi szenvedést megszüntet és egy idő óta erősebbnek is érzem utána magamat. Az elragadtatás után a testem nem olyan, mint azelőtt volt, hanem hasonlít a szent áldozás utáni állapothoz, azonban az áldozás után mégis erősebb vagyok, mint az elragadtatás után.

Olyan napokon, mikor Lujza nem áldozik, szemmel láthatólag gyengébb és többet szenved, mint mikor áldozhatik. Ennek megállapítására a vizsgáló bizottság kényszerítette, a mikor kísérelt-képen ismételten eltiltották a szent áldozástól. Sienai szent Katalin, limai szent Róza, boldog Miklós von der Flüe és több más szent éveken keresztül természetes táplálék nélkül éltek és csak az Oltáriszentséget vették magukhoz. Azonban a szentek életében ezek a külsőségek Isten előtt mindig legjelentéktelenebbek. Mi a magunk részéről tele vagyunk csodálkozással, ha ezeket látjuk vagy halljuk, azonban a paradicsomban éreznénk magunkat, ha a lelkeknek azt a szépségét láthatnánk, a mely előmlik rajtuk.

Három ajándék.

Lujza kora ifjúságában három kegyelmet kapott: szemlélte az Istén közvetlen jelenlétét, azután Krisztus szenvedéseit s végre különös módon részesült az Oltáriszentség áldásában. Nagy kiváltságok! s mindezeket változatlan alá-

zatossággal és szerénységgel fogadta. Ha valakitől ajándékot kért, csak azt kérte, hogy imádkozzék érte s ha egy pap megígérte, hogy szentmiséjét érte fogja bemutatni, gazdagabbnak érezte magát mint a koldus, a kinek királyságot ajándékoztak.

A sebhelyek föltünése óta nem egyszer szenvedett a gonosz lélektől is. A mint Imbert dr.-nak maga is elmondotta, egy hónapon keresztül naponta kidobta őt ágyából. 1868. december 18-án pénteki napon, a mikor Gravez namuri püspök és P. Seraphin meglátogatták, elragadtatása végén egy láthatatlan kéz a székről a püspök lábai elé hajította. Keresztjelet tettek a homlokára és újra teljesen nyugodtnak érezte magát. Ekkor beszélni akart s mikor egyedül maradtak, elmondotta, hogy a gonosz lélek támadta és kegyetlenül bántalmazta. Egyébként ez volt az egyedüli eset, a mikor az elragadtatás után mások jelenlétében szenvednie kellett.

Lujza minden szenvedést csöndes megadással viselt és csak akkor beszélt róla, ha a törvényes felsőbbség erre kényszerítette. A péntek közeledését nem kívánta és kérte az Istent, hogy mentse meg minden megkülönböztető jelenségtől, elragadtatástól és a sebektől, a melyek a figyelmet reá irányítják és csak egyet nem kért, azt, hogy a fájdalmaktól megszabaduljon. 1868. június 12-én, a mikor kezein a nagy vérömlést látta, azt remélte, hogy a sebek eltűnnek, azonban hozzátette: »legyen úgy, a mint Isten akarja.« Néhány hónappal később nem véreztek a sebek. Benső örömet érzett s azt hitte, hogy az Úr végre meghallgatta könyörgéseit. Rendkívüli állapotát, a melyet mindig betegségnek nevezett, a legnagyobb keresztjének tartotta. Az volt a leg-

nagyobb kívánsága, hogy róla senki tudomást ne vegyen s ő se tudjon arról, a mit róla mondanak. Egyébként pedig mindenben az Isten akaratát kívánta teljesíteni. Sok megaláztatásban és kellemetlenségben volt része, de azt mind szívesen viselte, sőt Isten ajándékának tartotta.

Lujza az emberek előtt.

Lefebre professzor Lujza külső megjelenését egy orvosi tanulmányában így írja le:

— Egy kissé magasabb a közepesnél. Arca kerek, arcbőre tiszta és halványpiros, szemei kékek, tiszták és ragyogók, mint a kristály. Szája kicsi, fogai fehérek és rendkívül szépek: szóval egész megjelenése kellemes és értelmességre vall. Szervezete nem éppen erős, de teljesen ép és egészséges, mint azoké, a kik kora ifjúságuktól fogva erős testi munkával foglalkoznak.

Jelleméről ugyancsak Lefebre dr. a következőket írja:

Lujza erkölcsi szempontból egyszerű, nyílt, szinte azt lehet mondani: átlátszó lélek. Kérdéseimmel nem egyszer próbára akartam tenni őszinteségét és mindenkép azon mesterkedtem, hogy ellenmondásba keverjem — de sohase sikerült. Egy nap, mikor az elragadtatásnak vége volt, megkérdeztem tőle hogy mit látott? Röviden elmondotta Urunk kinszenvedésének jeleneit, a mint szemei előtt elvonultak. Kérdeztem tőle, hogy vajjon az Üdvözítő nem mondott-e valamit? Nem — felelte — én nem hallottam semmit. Csodálkoztam és lehetetlennek mondtam, hogy míg az Ur Jézus kinszenvedése alatt többször szólott az apostolokhoz és a zsidókhoz, ő ezt

nem hallotta. — Nem — mondotta — én nem hallottam semmit. Későbbi időben többször vissza tértem erre a kérdésre és minden áron el akartam vele hitetni, hogy az Urnak mégis csak kell majd hozzá szólni — sohase kaptam más feleletet. Lujza szereti az egyedüllétet és a hallgatást. Csodálatos látomásairól soha senkivel, még legkedvesebb barátnőivel sem beszélt (kivéve persze a hivatalos vizsgálóbizottságot) pedig nagyon szerette őket. Messzemenő szorgos kutatásaim alapján mondhatom, hogy az elragadtatásokról, a sebekről az ő kis baráti körében sohase beszélt, ezt a tárgyat nem is érintette, sőt édesanyja és testvérei előtt se említette. Ez az ő külön világa volt, ebben ő maga egyedül akart élni és senki előtt felfődni nem akarta. Viszont Lujza jelenlétében ők se beszéltek róla soha.

Egyébként egész lényét nyugodt vidámság fogta át. Nem egyszer a legnehezebb körülmények közt is bizonyosságot tett bátorságáról, határozottságáról, türelméről és kitartásáról, a mi mind az ő jellemének nagyságát bizonyítja. 1868 november havában idősebbik testvére nagyfoku ideglázban súlyosan megbetegedett. Ugyanakkor édesanyja tüdőgyulladásban feküdt s egyszerre mindenféle baj és nélkülözés szakadt a családra. A nagyobbik testvér reggeltől estélig dolgozott, hogy a legszükségesebbeket az egész család számára beremeltse, a betegápolás gondja pedig Lujzára nehezedett. Egy egész hónapon keresztül éjjelnappal a betegek körül volt, türelmét nem vesztette el egy pillanatra sem. Elviselte a beteg édesanya szeszélyeit, indulatoskodásait, a ki hűséges ápolójának még azt is szemére vetette, hogy a család minden szerencsétlenségeinek ő, Lujza

az oka. Ebben az időben gyakran láttam Lujzát s mondhatom, hogy minden nehézséget, fáradalmat, az álmatlan éjszakák minden terhét ugyanazzal a vidám, nyugodt, békés egyformasággal hordozta.

Egyébként azonban Lateauné egészséges állapotában a legszebb tanubizonyságot tett Lujzáról, a mikor azt mondotta, hogy leányában egyetlen hibát nem ismer és egész életében mindig meg volt vele elégedve. — Az én leányom jámborságban, vallásosságban, az Egyház törvényeinek betartásában soha egyetlen hibát nem követett el. Házasságra sohse gondolt s teljesen ártatlan. Mily szép tanuság ez attól az édesanyától, a kinek leánya az Egyház megdicsőüléséért hullatta vérért.

1874. májusában Lujza édesanyja meghalt. Őt is, a másik két leányt is mindenki jámbor, jóra való népeknek ismerte. A sok látogatást, a melynek házuk színhelye volt, nagy szerencsétlenségnek tartották és semmit se kívántak jobban, mint azt, hogy csöndesen, maguknak élhessenek. Ezt a kívánságot mindenki könnyen megértheti, ha elgondolja, hogy mennyi alkalmatlanság volt ez a szegény, valamikor teljesen ismeretlen családra és nem is csodálhatja senki azt sem, ha a szakadatlanul jövő-menő idegeneket hidegen, talán csöndesen zugolódva is fogadták. Egészen természetes volt tehát, a mikor az özvegy és leányai forró könnyeket sirva borultak a tournayi püspök lábaihoz és könyörögtek neki, hogy szüntesse meg ezt a szakadatlan zaklatást, hogy kicsi házuk lehessen újra olyan, a milyen volt, a békességnek és nyugalomnak tanyája. Pénzt, ajándékot soha nem fogadtak el, ilyesmit még csak említeni

se lehetett előttük. Sőt még a kegytárgyakat: rózsafüzért, képeket stb. is visszautasították, mintha attól féltek volna, hogy a látogatók ezáltal még jobban fölszaporodnak. A családnak a házikón és kertecskén kívül egyáltalán semmiféle vagyona nem volt; a három testvér napszámból és varrásból tartotta fenn magát. Kézimunkájukat néha egyes jámbor hölgyek megvásárolták. Édesatyjuk kevéssel Lujza születése után 28 éves korában elhalt. Eleinte nagy nyomorúságban éltek és jelenleg is csak annyijuk van, hogy kezük munkája után szerényen és tisztességesen megélhetnek.

Az orvostudomány és vallástudomány ítélete.

A mint már említettük, 1870-ig körülbelül 400 szakember vizsgálta, ellenőrizte, igaznak találta és meg nem cáfolta azokat a tényeket, a melyeket eddig leirtunk. Itt természetesen nem fontos, hogy tanuskodásuk együtt, vagy külön-külön történt, a legfontosabb az, hogy a szemtanuk véleménye lényegesen nem különbözött egymástól.

Mivel az eset a sajtó akkori fejlettségénél fogva óriási föltűnést keltett, az egyházi hatóság se mehetett el mellette hallgatva, hanem hivatásának tartotta, hogy az összeállítandó bizottság orvosokból és theologusokból álljon. — Természetes, hogy az orvosok közé a belga liberális, vagyis nem katolikus egyetem tanárait is meghívták.

A bizottságot a tournayi püspök kérte fel, mint a kinek az egyházmegyéjében Bois d'Haine fekszik. 1868 szept. 8-án ült össze és egy évnél tovább működött. Egyházi részről Ponceau püspöki

helynök, P. Huchant (olv.: Hüsán) redemptorista, P. Seraphin passzionista atyák, az orvosok közül Lefebre dr. a lőweni egyetem orvostanára, Dechamps belga államminister, a mechelni érsek testvére, kívülük sok orvos és hittudós voltak a bizottság tagjai.

A megalakult bizottság Bois d'Haineban Lefebre dr. elnöklete alatt kezdte meg a vizsgálatot. Lefebre dr. bevallotta, hogy azzal a meggyőződéssel jött Bois d'Hainebe, hogy ott valamilyen jámbor csalárról lehet szó, a melyet neki, mint hívő katolikusnak és mint orvosnak a tudomány nevében és érdekében kötelessége leleplezni s ezért a vizsgálatot a legnagyobb szigorúsággal és lelkiismeretességgel kell végrehajtani. A mikor azonban Lujza jellemét, valamint egész környezetét megismerte, a szélhámosság gyanuja eloszlott előtte. A fiatal leány természetessége, egyszerűsége, nyíltsága meggyőzte őt arról, hogy a csalásra képtelen; az események közelebbi vizsgálata szintén arról győzték meg, hogy itt szemfényvesztésről szó se lehet.

Először az orvosi bizottság véleményét adjuk elő rövid szavakkal. Az orvosi bizottság minden rendelkezésre álló eszközzel arra törekedett, hogy a jelenségeket a természet törvényei alapján magyarázza meg és kimutassa azt, hogy Lujza állapota miféle természetes betegség következménye.

A vérzések természete.

Ha a stigmákat (sebeket) és vérzéseket az emberi testen előfordulni szokott vérzésekkel összehasonlítjuk, csak önmagukból meginduló, önerejű (spontán) vérzésekről beszélhetünk, vagyis

olyanokról, a melyek önmaguktól indulnak meg és nem külső behatások következményei. A vizsgálatok ugyanis kétségtől azt igazolják, hogy Lujza sebeit nem külső eszközök: kés, ütés, vágás stb. okozzák, mert hiszen a stigmák természeténél fogva ilyenmiről beszélni se lehet. Spontán, önmaguktól meginduló vérzések az emberi testben csak ott keletkezhetnek, ahol a véredények falai ezt megengedik, t. i. oly helyeken, ahol a szövetek, a melyek a véredényeket takarják és védik, kevés ellenállást fejtenek ki. Ilyen maguktól elinduló vérzések a gyomorban, a légcsőben, a tüdőben, a szájban, az orr belsejében szoktak gyakran előfordulni. Azonban a nehéz mindennapi munkától megvastagodott talpon vagy tenyéren sohase fordulhatnak elő.

A magától meginduló vérzés mindig bizonytalan, hogy mikor kezdődik és mikor végződik. Lujza sebeinek vérzése azonban szabályszerűen mindig pénteken kezdődik és gyakran teljes 24 órán keresztül tart. Továbbá: a spontán vérzés előtt és után a vérömlesztő véredényeknek betegnek kell lenni. Lujza véredényei ellenkezőleg mindig egészségesek.

Az egészséges testnél a vér sohase képes áttörni az egészséges, meg nem sértett bőrfelületet, mivel az egészséges vérben a folyékony véresejteken (plasmán) kívül nagyszámu vörös és fehér vértestecskék vannak s ezek erőszak nélkül nem képesek áttörni a bőrfelületet. A maguktól meginduló vérzéseknél nagyrészt csak vörösszinű sejteket találunk, tiszta vért azonban csak akkor, ha a véredények valósággal átszakadtak. Lujzánál másként van a dolog: a véredények teljesen sértetlenek, a bőrfelület mindenkor olyan egészséges,

mint a test egyéb részein. Továbbá: Lujza kiömlő vére teljesen egészséges, a vérsejtek (plasmák) minden alkatrésze, a piros és fehér vértestecskék arányosan megvannak bennük.

Lujza vérvesztésének természetellenes voltát bizonyítja a vérzés bősége. Nincs olyan ember, a ki bele ne pusztulna a vérvesztésbe, ha azt pótolni nem tudja s ennek annál inkább be kell következni akkor, ha, mint Lujza, egyáltalán semmi táplálékot nem vesz magához. Lujza azonban a bámulatos vérvesztés ellenére is teljesen jól érzi magát, sőt elég erős arra, hogy a legfárasztóbb mezei munkát is végezze.

Ezek után világos, hogy a stigmákat természetes okokból nem vagyunk képesek megmagyarázni. Az orvosi tudomány a stigmáknak megfelelő betegséget egyáltalán nem ismer. A csodálatos sebek nem eddig ismeretlen betegségekből származnak, hanem közvetlenül magától az Istentől, a ki az ő kiválasztottjait így jutalmazza vagy így teszi nemesebbé, hogy a többi embernek épülésére vagy figyelmeztetésül szolgáljanak.

Az elragadtatás orvosi szempontból.

A hogyan az orvosi tudomány természetes okok alapján nem képes a stigmákat megmagyarázni, szintígy rejtély marad előtte az elragadtatás is. Kétségkívül vannak különféle betegségek, a melyek az idegrendszer beteges elváltozásából származnak s az elragadtatás önkívületi állapottal bizonyos határig összehasonlíthatók, ilyen az eskór, idegrángatózás, nyavalyatörés, továbbá a méhgörcs (hysteria) sokféle fajtája. Az idegrángatózásnál, a melyhez a nyavalyatörést is

számíthatjuk, az érzékek és a lélek működése teljesen megszűnik, olyannyira, hogy a mikor a beteg magához tér, annyira ki van ernerülve, hogy előbbi szenvedéseiről semmit se tud. Lujzánál másként van a dolog: az elragadtatás idején nagyszerű lelki tevékenységet fejt ki és míg a nyavalyatörös görcsösen összeszorított kezekkel, visszataszító külsővel fekszik előttünk, Lujza arcának minden vonásáról azt látjuk, hogy lelke az elragadtatás alatt egy csodálatos világban élt.

A nyavalyatörés időközönként visszatérő betegség ugyan, de sohasem szabályszerűen ugyanabban az időben ismétlődik meg, míg Lujza elragadtatása minden pénteken pontosan ugyanabban az órában kezdődik.

A méhgörcs (hysteria) vagy öröklött betegség, vagy pedig az arra hajló egyének hibás, elkényeztetett nevelésének következménye. A formái különbözők, de valamennyi megegyezik abban, hogy az idegrendszer tönkrement s a vele összefüggésben levő erkölcsi erők felmondták a szolgálatot.

A hyszterikák jellemző tulajdonsága, hogy minden iránt mód felett érzékenyek, minden szíreszóra elájulnak, a testük gyatra, kimerült, a szellemi képességeik gyengén fejlődöttek, mindenben az idegeik uralkodnak. Ehhez a betegséghez járulnak a lármás idegrohamok, a rettenetes vonaglások. A beteg egész teste természetellenes irányokban összegömbül, az arca földuzzad, a fogai vacognak, a test minden izma mereven összehúzódik.

Azt hisszük, fölösleges a szembeállítás. Lujza nem volt hyszterika. Szülei egészséges, izmos, dolgozó munkások voltak. Ő maga nyomasztó szegénységben nevelkedett föl s minden

inkább volt, mint idegbajos. A méhgörcs minden előfeltétele hiányzott nála s a ki elragadtatásában látta, tisztában volt vele, hogy állapota nem idegroham.

A szemfényvesztés lehetetlensége.

Az eddigiekből világos, hogy se a sebeket és vérzéseket, se pedig az elragadtatást lehetetlen természeti törvények alapján megmagyarázni.

Az még a kérdés, hogy az ismertetett jelenségek valósággal külső beavatkozás nélkül álltak-e elő, vagy pedig valamiféle csalás rejlik mögöttük, egy jól betanult komédia, a mit Lujza anyja és testvérei segítségével minden pénteken eljátszik a nagyszámu, egymás hegyén-hátán tolongó, pompásan fölültetett nézőközönségnek.

Hogy erre a kérdésre felelhessünk, az egész dolgot két oldalról kell megvilágítani. Az egyik az erkölcsi szempont, Lujzának és hozzátartozóinak jelleme a csodálatos események elkezdődése óta. A másik a Bois d'Haineben a látogatók szemeláttára lejátszódott, kézenfekvő tények természete.

Mindenek előtt Lujzáról könnyű megállapítani, hogy se az élete, se a jelleme nem olyan, mint amilyen a csalóké szokott lenni. Ha ennek az alázatos, szüztisztalelkű leánynak az életét gyermekkora óta végignézzük, azt látjuk, hogy zsenge gyermekkora óta anyjáért és testvéreiért a legdurvább munkákat is szeretettel és önfeláldozással végezte. Emellett volt ideje és kedve ahhoz is, hogy a keresztény felebaráti szeretet hősies munkájáért áldozatokat hozzon. Úgy imádkozott, mint a szentek, összeszedetten, de mégis a gyermek egyszerűségével. Ha azonban a munka

ideje elérkezett, kész volt az ájtatoskodást azonnal félbeszakítani, hogy a kötelesség szavát kövesse. Nagyon nehéz elhinni, hogy az ilyen lélek csalásra vetemedjék.

Azonban nekünk a dolgot Lujza multjának figyelembevételével nélkül kell megvizsgálnunk. Ha föltételezzük, hogy csalt, hogy erre a hálátlan szerepre vállalkozott, valahogyan igazolnunk kell azt is, hogy mi célja lehetett volna akár a stigmákkal, akár az elragadtatásokkal. Két dologra gondolhatunk. Vagy pénzt akart szerezni, vagy mértéktelen női hiúság, az a szertelen vágy ösztönözte volna, hogy érdekes legyen, hogy sok ember beszéljen róla.

A mi a dolog üzleti részét illeti: a helyzet sokkal világosabb, semhogy ilyesmire egyáltalán gondolni is lehetne. Ha a Lateau-család a rengeteg kíváncsi ember adakozási hajlandóságát csak a legszerényebb módon is kihasználni akarta volna (s ez talán némiképp igazolható is lett volna) — csak a kezét kellett volna kinyújtani a szívesen fölajánlott ajándékokért s akkor ma vagyonszerű emberek lehetnének. Azonban mindenki tudja, hogy Lujza családjában a csodálatos események megkezdődése után őt esztendővel éppen olyan szegényes viszonyok között él, mint 1868 előtt. S ennek az egyedüli oka az, hogy minden ajándékot kerekén visszautasítottak.

— Azt hiszi maga, hogy ide pénzért lehet bejutni — mondotta Lujza testvére egy idegennek, a kinek hosszas zörgetés után végre ajtót nyitott. A szerencsétlen ugyanis egy aranyat nyomott a leány markába. Büntetésből rögtön be is zárta az ajtót s az idegen kívül maradt.

Az üzleti élelmességről tehát beszélni se lehet.

A mi a föltünési vágyat illeti, ezzel is nehéz Lujzát meggyanúsítani. A tények ugyanis ennek is kereken ellene mondanak.

Lujza életét vizsgálva, azt látjuk, hogy ő és a hozzája tartozók minden lehetőit elkövettek, hogy a világ szemei elől rejtve maradjanak. A mikor a csodálatos események a hír szárnyára keltek, az emberek ezrei ostromolták, kiváló, magasállású emberek, előkelő egyházi férfiak jártak nála. És ő valamennyinek, különösen a püspököknek csak egyesegyedül azért könyörgött, hogy akadályozzák meg az idegenek odaözönlését és eszközljék ki, hogy úgy élhessenek, mint azelőtt, egyedül, senkitől észre nem véve. Hogy itt hiúságra, föltünési viszketegre alig lehet gondolni, azt mindenki igaznak tarthatja, aki Lujza őszinteségét kétségbe nem vonja.

Croy hercegnő esete.

Lefebre dr. elmond egy esetet, a mely fényesen bizonyítja, hogy Lujzának és hozzátartozóinak eszük ágában sem volt az, hogy a csodálatos eseményeknek reklámot csapjanak. Abban az időben, a mikor még Lujzához könnyebb volt bejutni, (1869. január havában) de már a kíváncsiak sűrűn jártak hozzájuk, Lujza édesanyja könyörgött, hogy csak egyetlenegy héten hagyják őket békességben. Neki ugyanis főleg kényelmetlen volt a sohse látott idegenek folytonos ki-bejárása. Megegyeztek, hogy a megjelölt pénteken senki előtt se nyitják ki az ajtót. Éppen ezen a napon jött hozzájuk Croy (Kroá) E. hercegnő és soká könyörgött, hogy eresszék be. Megmondta a nevét, megmutatta az ajánló leve-

leit — hasztalan volt minden könyörgés, igen udvarias formában, de mégis teljes határozottsággal kijelentették neki, hogy nem léphet be. Mit volt mit tenni, a hercegnő hazament a nélkül, hogy Lujzát láthatta volna.

Ugyanazon a napon Lefebre dr. előre nem látott okokból a környéken járt és ámbár előzőleg ő is jóváhagyta a megegyezést, mégsem tudott ellenállani a kísértésnek: meg akarta lepni Lujzát olyankor, a mikor a látogatást egyáltalán nem várták. Croy hercegnő után egy órával jött oda, akadékoskodás nélkül beeresztették, noha ezen a napon minden látogatót, Croy hercegnőt is elutasították. Nemcsak a sebek vérzését látta, nemcsak az elragadtatás következett el a szokott időben, hanem a homlok is erősen vérzett. Ez az utóbbi azelőtt ritkán fordult elő s maga a doktor egyáltalán nem is látta addig.

— A falaknak nem komédiázik az ember — mondotta Lefebre dr., mikor ezt az esetet említette s ebben mindenki igazat ad neki. Ha az egész dolog előre kieszelt szemfényvesztés lett volna s ha éppen azon a napon a véres koszorút is bemutatták volna, akkor Croy hercegnőt semmi esetre se utasították volna el. Hiszen a hercegnő előkelő rangjánál fogva pompásan kezükre járhatott volna, hogy Lujza híre minél messzebbre eljusson.

Egy más alkalommal, a mikor Croy hercegnőt is bebocsátották, papírt és ceruzát vett elő, hogy az elragadtatásban levő leányt lerajzolja. Lujza testvére azonnal odalépett és kérte, hogy azt ne tegye, mert ők megígérték Lujzának, hogy soha róla arcképet készíttetni nem engednek.

Mivel Lujza és hozzátartozóinak viselkedésből a csalást beigazolni nem lehet, vizsgálódásaink első eredményeként megállapíthatjuk, hogy az erkölcsi szempontok egytől-egyig igazolják a Bois d'Haine-i eseményeket.

Hogy azonban teljesen biztosak legyünk, magukat a tényeket is meg kell vizsgálnunk. Több ezer tanu, köztük száznál több orvos, körülbelül 200 pap, a kikre Lujza megfigyelése bizva volt, egyértelműleg megállapították, hogy a stigmák és az elragadtatások szabályszerű pontossággal mindig pénteken következnek el. Hasonlóképen megállapították azt, hogy ezeket a jelenségeket természetes eszközökkel nem Lujza és hozzátartozói idézték elő.

Az eddig elmondottak megerősítésére meg kell említenünk egy tényt, a mi a legujabb időben történt s a mi mint villámló fény, megvilágítja az állítólagos csalást, a mi Bois d'Haine-ban történt. Lefebre tanár maga mondotta el, hogy 1874. május 22-én Manage közelében járt és mikor hazafelé indult, elhibázta a vonatot. Mivel éppen péntek volt, azt gondolta, hogy a legközelebbi vonat indulásáig látogatóba megy, de nem Dechamps ministert látogatja meg, hanem Lateau Lujzát. A közelben dolgozó mezei munkások megismerték és látva, hogy Lateauék háza felé tart, odakiáltották neki, hogy ne fáradjon tovább, mert *»ma senkit sem eresztenek be«*. Ugyanis Lujza édesanyja *tegnap este* meghalt, a holttest még a házban van és csak holnap lesz a temetés. Lefebre professzor azonban folytatta útját, kopogtatott és azonnal be is eresztették. Előtte feküdt az édesanya hideg teteme és Lujza — arcáról, kezeiből, lábaiból csorgott a vér és

elragadtatásban volt. Ha csaló lett volna, ezen a napon bizonyára abba hagyta volna a komédiázást — hiszen a nézőtér üres volt.

A rendőrség ellenőrzése.

Mivel a belga liberális sajtó nagy lármát csapott és a »csalás« miatt panaszkodott, az állami rendőrség 1868-ban szintén »megtette a maga kötelességét«. Még 1868-ban ismételten elrendelték a hivatalos vizsgálatot és a belügy-minister egy »megbízható« »magasállású« rendőrtisztviselőt küldött ki, hogy járjon a dolog végére és leplezze le a csalót. A dolog azonban visszafelé sült el, a mennyiben a kezdetben bizalmatlankodó rendőrfőtisztviselő a tapasztalt tények előtt maga is a legnagyobb csodálkozással és tisztelettel hajolt meg.

Mesterséges eszközök.

De fogadjuk el azt a tényt, hogy a sebek csakugyan véreztek s mindezt Lujza önakaratulag idézte volna elő, vagyis egy jól eljátszott személyvesztéssel volna dolgunk. Ebben az esetben minden bizonnyal szükség lett volna olyan eszközökre, a melyek a vérzést előidézik. Ha a vérzések a test különböző részein csakugyan megindultak, mint a hogyan az péntekenként történni szokott, ezt csak valamiféle vágó vagy szuró eszközzel vagy valami maró készülékkel, esetleg szívókenőccsel, flastrommal kellett volna előidézni. Hogy vágó vagy szuró eszközökről szó sem lehet, világosan bizonyítja az, hogy több mint 100 orvos volt jelen, a kik között katolikusok, protestánsok,

zsidók, hívők és hitetlenek voltak és ezek között egyetlenegy se akadt, aki a kilenc sebben, a melyekből a vér folyt, a legbehatóbb kutatás után vágást vagy szurást tudott volna fölfedezni. Ilyen sebek teljes hiányát igazolja az is, hogy mennyire tarthatatlan annak a híradónak az állítása, hogy itt tulajdonképen valami köpölyöző eszköz alkalmazásáról lehet csak szó. Találóan jegyezte meg erre Lefebvre dr., hogy az ilyen tudós bizonyára se nem orvos, se nem sebész, mert eltekintve attól, hogy köpölyözni a kezek és lábak csontos felén egyáltalán nem szokás, azokat a helyeket, a melyekből a vér folyik, át kellett volna vágni vagy szurni s ennek a vágásnak vagy szurásnak azután is meg kellett volna látszani.

Nem több a valószínűsége annak, mintha a sebeket maró szerekkel szivatták volna föl. Az ilyen fölszivást szabály szerint nem követi vérömlés és ha követné is egy ideig, sohase volna olyan természetű, a milyent Lujzánál láttak. Lujzánál sohse fordult elő, hogy a bőrfelület egy része teljesen összeroncsolódott volna és hogy annak gyógyulása több napon át tartott volna. Lujza sebeinél soha nincs var, a mely 5—20 napig a seben ül. Soha nincs nála forradás. Pedig mindennek meg kellett volna lenni, ha maró szereket használtak volna.

Alapos vizsgálat után képtelenség az is, hogy fölszívó flastromra gondolhatnánk. Ha fölszívó flastromot, pl. az ugynevezett spanyol legyet használták volna, akkor pénteken vagy csütörtökön még a seb megvizsgálásakor az eltávolított flastromnak legalább egy parányi nyomát meg kellett volna találni. De Lefebvre dr. könyvében ilyesmiről szó sincs, pedig ő is, orvostársai is

gőrcsővel mindent lelkiismeretesen megvizsgáltak. Igaz ugyan, hogy a szívó flastrom is szív hólyagot, a minthogy Lujzánál is láttunk hólyagot, de Lujzánál nem minden sebnél volt hólyag s a hólyagok széle nem volt lobos, gyuladásos, a mi a szívó flastromot szabályszerűen mindig kíséri. Végül — a mi a legfontosabb — ha a szívó flastrom által képződött hólyagot felbőkjük, a pirosas váladék csak a felső és alsó bőr közti részből folyik, de sohase az alsó bőr alól. Ez föltétlen különbség a két eset között, a miből egész bizonyosan lehet következtetni, hogy flastromot soha nem alkalmaztak. A mi pedig azt az állítást illeti, hogy Lujza vére annyira beteg volt, hogy mindenütt eleredt, a hol utat nyitottak neki, egyáltalán nem állhat meg, mivel Lefebre dr. és orvostársai gőrcsői vizsgálat után ismételten megállapították, hogy a sebeken kiömlő vér teljesen normális, ép és egészséges vér.

Ha Lujza csaló lett volna és ha a csalást mesterséges eszközökkel idézte volna elő, a mi emberi tudásunk szerint nincs olyan módszer, a mit a csaláshoz föltudott volna használni. Sőt azt mondjuk, hogy ha a csalást nem ő, hanem a legügyesebb és legkitünőbb orvosok akarták volna véghezvinni, akkor se tudták volna előidézni azt, a mit Lujzánál láttunk. És ha ők nem lettek volna képesek rá, hogyan tehetné volna meg az egyszerű, tapasztalatlan varróleány, a ki a varráson és kerti munkán, egy kevés íráson és olvasáson kívül egyébhez se értett s a kiről minden ismerőse azt is bizonyíthatta, hogy soha életében nem hazudott.

Természetesen azt is figyelembe kell venni, hogy itt nem egy-két pillanatig tartó vérbuggya-

násról, esetleg egy félóráig tartó vérzés előidézéséről van szó, hanem arról, hogy a vérzés a test kilenc részén induljon meg és ne fél óráig, hanem legalább fél napig, esetleg egész napon át tartson. S mindez nagyszámu érdeklődő, közvetlen közelségből figyelő ember, górcsővel fölfegyverezett szakemberek előtt történjék, a kik semmi esetre sem azért jöttek, hogy holmi művészi mutatványokban gyönyörködjenek, hanem a kik a sebek minden illetéktelen érintését, az elakadt vérzés mesterséges folytatását föltétlenül megakadályozták volna és készek lettek volna Luzját, mint csalót a világ elé hurcolni.

Lefebre dr. véleménye.

Lefebre dr. 1869. október 15-én kezdte el az ő orvosi megfigyelés alapján megírt szakvéleményeinek közlését. A közlés 1870. februárjában ért véget. Adjuk belőle a következőket.

A fiatal, a mi orvosi vizsgálatunk alá rendelt leánynál két fontos jelenséget tapasztalunk. Az első a vérömlés, a mely minden pénteken jelentkezik és a hét más napján soha elő nem fordul. Mindig ugyanazokon a helyeken, a kezek és lábak két oldalán, a mell baloldalán, a homlokon és a fej körül koszoru alakban látható. A másik jelenség az elragadtatás, a mely alatt az érzékek működése teljesen szünetel, a lélek vallásos jelekkel foglalkozik s ezekről akkor, a mikor a köznapi életbe visszatér, teljesen tiszta tudással bír. Ezeket a jelenségeket közel két esztendeig figyeltem. A tanuk ezrei, köztük 100 orvos, több mint 200 theologus látta mindazt, a mit én láttam. A jelenségek létezése tehát a leghatározottabban

bizonyítható. Azonban a rendkívüli tények létezése még nem elég. Azt is be kell bizonyítani, hogy azok valódiak és igazak. Az erkölcsi föltételek, a melyek között az események lejátszódnak; a vértan (hämorrhagia) és idegisme (Nervenerscheinung) törvényeinek a kórtani physiologia alapján való magyarázata; a legkülönbözőbb kísérletek, a melyeknek a fiatal leányt alávetettük: mind arra a meggyőződésre vezetnek, hogy csalásról egyáltalán szó sem lehet.

Kerestük az okokat, a melyek alapján a rendkívüli eseményeket megmagyarázni lehet.

Először: a mi a vértant illeti, megállapíthatjuk, hogy Lateau Lujza időszaki vérzései nem olyanok, a milyeneket a vértan ismer, a milyeneket a tudomány megszokott keretei között eddig láttunk. Azok közül a rendkívüli esetek közül, a melyeket az orvosi évkönyvek eddig leírtak, egyetlenegy sincs, a mely ehhez hasonlítana. Végül az élettani kórtan törvényei teljesen kizárják az ilyen eset megmagyarázásának lehetőségét.

A mi pedig az elragadtatás állapotát illeti, kutattuk az idegműködések különböző ismertető jeleit. Kerestük azokat, a melyek — ha távolról is — de valamikép párhuzamba hozhatók Lateau Lujza elragadtatásával s azt hiszem, kimutattam, hogy Lateau Lujzát lehetetlen az eddig ismert idegbajosok közé számitanom. Végül megpróbáltam, hogy Lateau Lujza elragadtatását párhuzamba állítsam azokkal a különböző esetekkel, a melyeket az emberek természetes elragadtatásnak minősítenek és azt hiszem, hogy a kérdés megoldásához nem jelentéktelen bizonyítékokat szereztem.

Imbert dr. véleménye.

Érdekesek azok a megfigyelések is, a melyeket Imbert dr. Lateau Lujza esetében szerzett:

1868. év október 23-án pénteken délután Ponceau püspöki helynök vezetett be Lujzához. Bemutatott és fölkérte a leányt, hogy minden kérdésemre feleljen. Pár perc múlva félrevonult és engem egyedülhagyott. Lujza egy szalmaszéken ül, mezitelen lábait egy zsámolyon nyugtatja, kezei fehér kendőkkel vannak bekötve, itt-ott vérfoltok ütődnek ki rajtuk. Ebben a pillanatban teljesen öntudatnál van, a mennyiben a püspöki helynök szólította vissza az elragadtatásból.

Lujza arca kerek, eléggé telt, az arcszíne élénk, a szemei kékek, ragyogók, a haja barnás-szőke. Ruházata szerény. Nagy egyszerűséggel hallgatott és bizalommal felelt kérdéseimre. Arc-kifejezése értelmes.

Először azt kérdeztem tőle, hogy a stigmák előtt miféle betegségeken ment keresztül? Áztán a sebeket vizsgáltam meg. A balkéz felső részén levő seb körülbelül 33 miliméter hosszú és 20 mm. széles, tojásdadalakú, a bőrfelület sima és piros, a szélén a pirosság fokozatosan halványabb. A seb fele az ujjak irányában félig folyékony, félig állott vérrel van borítva. Egy kis vérmennyiség a kéz alsó részére a kis ujj irányában folyt, de nem akkora mennyiségben, hogy cseppek képződtek volna belőle. Lemostam a vért és az ujj felé a szélén egy kis, majdnem kerek sebet találtam, innen tiszta vér szivárog s ha újra meg újra letörlöm, újra előszivárog. A sebek egyáltalán nem hasonlítanak azokhoz a sebekhez, a melyeket metsző eszközökkel szoktak vágni.

A balkéz felső részén egy kis rózsaszínű, majdnem gömbölyű folt van a felsőbőr (epidermis) maradványaival, a nagysága akkora mint egy 10 filléres. Pontosan vele szemben, a kéz tenyér felüli oldalán van a másik folt, úgy hogy ha a seb közepéből a kézen keresztül egy tűt átszurnánk, pontosan a másik seb közepét érnénk. Ha megnyomjuk, szuró fájdalmat érez. A jobb kéz stigmája teljesen olyan, mint a balkézé.

A kezek és lábak felső felületén levő sebek tojásdad alakúak vagy — ha úgy tetszik — olyan négyszögűek, a melyeknél a négyszög négy sarka le van tompítva; a tenyereken és talpakon levő sebek gömbölyűek.

— Kértem Lujzát, magyarázná meg, hogy miként keletkeznek kezein, lábain és oldalán a hólyagok.

— A sebek — mondotta — péntekről szombatra virradó éjjel fokozatosan bezáródnak és elszáradnak. A három következő napon nem marad belőlük egyéb, mint többé-kevésbbé látható piros foltok. Keddtől kezdve a stigmák helyén valami égő fájdalom kezdődik, szerdán és csütörtökön mindinkább emelkednek a hólyagok, az égő fájdalom erősödik, pénteken már úgy fáj, mintha szurnák. Hasonlókép mondták el a sebek keletkezését a plebános és Róza, az idősebbik testvér is.

A plebános elbeszélte már, hogy Lujza homlokán kétszer volt már a vérző töviskoszoru. Elmondta, hogy ma nem vérzett a feje, de február 26-ika előtt, két egymásután következő pénteken vérzett. A homlok alsó részén sok apró piros pontocskát vettem észre. Hólyagnak nyoma se volt, azonban a fej kerületén iszonyu fájdalmakat

érezte. A mint ujjaimmal a homlokot, a fej hátsó részét, a halántékot végigtapogattam, a szemöldök többször meg-megrándult, ebből láttam, hogy nagyon szenved. A feje tetején nem érzett fájdalmat. Lujza szerint ezek a fájdalmak teljesen különböznek azoktól, a miket az ideges fejfájás (neuralgia) idején érzett. Ezek másfélék és sokkal fájdalmasabbak.

Lujza minden kérdésemre egyszerűen, nyíltan, sőt bizalommal válaszolt, hogy szinte nem győztem csodálni. Mintha mindig ismertem volna. A maga szavaiból tudok egy-két dolgot, a mit érdemes leírni.

Nagyon jól tudja, hogy nagyon sokat beszélnek róla és betegségének természetét nem ismerik fel.

— Talán ezek is olyan szenvedések, mint a többiek — mondotta.

Nagyon keveset alszik. Ezen a héten alig aludt egy órát.

Kérdeztem, hogy mit lát elragadtatásában?

— Gyakran látom a Szüzanyát — mondotta. Látom az Üdvözítőt és látok sok fényességet. Többször láttam a mi Urunk Jézus Krisztust a Kálvária-hegyen és a kinszenvedés különböző jeleneteit. Ma egy keresztet láttam, hogy mit látok még — nem tudom. Többször láttam asszisi szent Ferencet. Kérdezze meg, Uram, a plebános urat, az talán mindent följegyzett.

— Vannak emberek, — mondottam — a kik azt mondják, hogy maga csal.

— Tudom — felelte — de az nem baj, mert én tudom, hogy nem csalog.

— Másfélórája már, hogy ott vagyok és ötnegyed órája kérdezem, faggatom. Ebben a

pillanatban látom, hogy a balkéz sebéből nem folyik a vér, hanem helyette igen vékonyan átlátszó folyadék szivárog.

Szerettem volna, ha Lujza ezalatt elragadtatásba esik. Az elragadtatás azonban nem következett el. Mindent elkérdeztem már, a mire kíváncsi voltam. Ekkor arra a gondolatra jöttem, hogy imádkozzuk együtt a fájdalmas szent olvasót. Úgy gondoltam, hogy talán az imádság hatása alatt elkezdődik az elragadtatás. Én kezdtem az Üdvözlégyet, Lujza szabályszerűen folytatta. A tizednek már majdnem vége volt s az elragadtatás még mindig nem kezdődött. Ekkor eszembe jutott, hogy az 1866-ki koleráról még semmit se kérdeztem; hiszen Lujza 9—10 kolera-beteget ápolt és látta őket meghalni. Kérdeztem, hogy nem félt-e?

— Nem! — felelte.

— Szereti-e a betegeket ápolni? — tettem hozzá én. E közben az írásaimat néztem. Lujza nem felelt; rá nézek — hirtelen elragadtatásba jutott — az óra félkettőt mutatott.

Lujza eddig a széken ült. Most megváltoztatta helyzetét. A teste előrehajlott. Még ül, de föl-egyenesedve és kissé előrehajolva. A kezeit a mellén vízszintesen egymásra helyezi, a lábai a zsámolyon vannak, a fejét egy kissé a fal felé fordítja. Az arca teljesen megváltozott. A szemei egy kissé nedvesek és tágranyiltan, mereven néznek; a szempilla jobbról egy kissé eltakarja a szemebogarát, a szája nyitva, az ajkai pirosabbak, mint az elragadtatás előtt.

Nagyon nehéz volna az arc kifejezését leírni. Úgy tűnik föl, mintha Lujza a magasban valamit roppant figyelemmel nézne s mintha a

látott kép egész valóját teljesen magába színá. Ez a szemlélődés képzelhető legmagasabb foka. Soha életemben ehhez hasonló arcot s gyönyörűségesebb színjátékot nem láttam. A szék szélén ül mozdulatlanul, mint egy szobor.

— Nem felel? — kérdem. Csönd. A tollszáramat egészen a szeme bogarához teszem — a szem meg se mozdul. Az acéltollal bele szurok a kezeibe — mozdulatlan, nem érzi. De ha az arcát, a homlokát, a feje tetejét szurom meg, ha megérintem a szemefehérét, a szemöldök egy párányira megmozdul. Tehát itt van még az érzékenységnek némi maradványa.

Elragadtatását a merevgörcs jelenségeinek szempontjából kezdem vizsgálni. Ehhez hasonló gyakran kíséri. Megfogom a balláb talpát, egy kissé a zsámoly fölé emelem — ott marad, a hova emeltem. Körülbelül egy negyedóráig, aztán lassan-lassan megint a zsámolyra hajlik. A kezei a térdén pihennek, megfogom őket és a melléhez emelem. Mozdulatlanul ott maradnak. Ezt a mozgatót úgy tűri, mintha a tagjai hajlítható puha viaszból volnának. Pár perc múlva az egymásba kulcsolódó kezeit újra visszafektetem a térdeire. Majd megpróbálom az ujjait szétvenni. Ez azonban már csak egy darabig megy. Az ujjai gyengén egymásba kulcsolódnak. Szét akarom őket huzni, megfeszítem minden erőmet, nem vagyok rá képes. A kezei úgy maradnak, mint ahogyan az ember imádkozáskor össze szokta tenni. A feje — a mint mondtam — egy kissé jobbfelé hajlott. Megpróbálom balrahajlítani, képtelen vagyok rá, bárhogy erőlködöm is. Pedig a tagjaiban nincs merevgörcs, se a karokban, se a nyakban, se az alsó tagokban.

Az érverés percenként 90, épúgy mint az elragadtatás előtt, a szivverés megegyezik vele és semmi különös változás nincs. Az arca meleg, a kezei, lábai hidegek, úgy, mint mikor beszélgetni kezdtünk. Úgy látszik, mintha nem is lélekezene. Azonban ha a doktor szemével nézem, látom, hogy a mellkas (thorax) gyengén emelkedik, de sokkal gyengébben, mint a hogyan a nőknél történni szokott. Percenként nem lélekezik többet 10—12-nél, ha a kezemet a szája és orra elé teszem, érzem a meleg lehelletét.

2 óra — noha teljesen mozdulatlan, mégis úgy veszem észre, hogy a felső szemhéjak gyengén meg-megrebbennek, de mégis merevek és nem hajlanak lefelé.

2 óra 20 perc — a balszemből egy könnycsepp gördül le, az érverés 120. Másfél óra óta mozdulatlanul ugyanabban a helyzetbe van.

3 óra (bejön a püspöki helynök). Lassan előrehajol, körülbelül 45 fokig — egyszerre hirtelen előre esik, mintha egy külső erő taszította volna a földre. Felső testével egész hosszában a földön fekszik. A feje a jobb karján nyugszik, az arca balfelé hajol, a szemeit lezárja, a szája erősen kinyilik. A balkarját a törzstől egy kissé elhajolva, kinyújtja. A lábait szorosan egymás mellett kinyújtja. A ruhája a sarkát is eltakarja — a külső behatásokkal szemben teljesen érzéktelen.

10 perc múlva — a hogyan a helynök előre megmondja — a karjait keresztalakban hirtelen görcsösen összekulcsolja, a lábfejeket egymásra teszi, úgy, hogy a jobb sarok a ball sarkon fekszik. Ezek a mozdulatok villámgyorsasággal történnek.

Ponceaunak el kellvén utaznia, azt mondotta, nem éppen szükséges, hogy Lujza ebben a helyzetben maradjon, azért ő papi hatalmánál fogva visszahívja az elragadtatásból, úgy hogy Lujza ismét a székre ül, újra az elragadtatás állapotába merül s én a halálküzdelem (agonia) és a megdicsőülés (gloria) jeleneteit is láthatom.

— Lujza! — szólt a helynök s az abban a pillanatban fölemelkedett és leült a székre. A pap ezen egyetlen szavára az érzékek újra működni kezdtek s az arcon újra a természetes vonásokat láttuk. Úgy engedelmeskedett mint a katona, mikor a tiszt szavára egy pillanat alatt fölemelkedik vagy térdre ereszkedik. Kérdeztem: hogy érzi magát? Megnyugtatótt, hogy semmije se fáj. Megérintettem a homlokát, a töviskoszoru helyét, ha megnyomtam, éles fájdalmaikat éreztem.

3 óra 15 perc — a külső életbe való visszatérés mindössze 3—4 percig tartott. A szemei egy parányira megmozdulnak, visszaesik újra az elragadtatásba, a szék szélén ül az előbbi helyzetben, a kezei szabadok. Arcán újra a mély-séges szemlélődés vonásai látszanak, a végtagjai hidegek, mint a márvány. Ponceau eltávozik.

3 óra 30 perc — becsukja a szemeit, arcán a fájdalom vonásai kezdenek látszani, a lehajló szempillák egy kissé megmozdulnak. Ebben a pillanatban édesanyja lép a szobába. Leül leánya lábaihoz a zsámolyra, nézi és így szól:

— Mindjárt elalszik.

Tényleg úgy látszott, mintha aludna. A végtagok még mindig jéghidegek, az érverés 120.

4 óra — az arc méginkább elváltozik. Kinyitja a szemeit, úgy mint kezdetben, majdnem térdelő helyzetben még mindig a széken ül, a

lábujjai csak a hegyükkel érintik a földet, a sarkai egészen a levegőben vannak, a kezeit úgy tartja, mint a pap, mielőtt a szent áldozatot bemutatja.

A következő 20 percben az arcának valami különös kifejezése lesz — az egész test mozdulatlan, mint a szobor. Mélységesen figyel, de a szemlélődésbe csodálkozás, szomorúság, majd megijedés kapcsolódik. Az arc fehér, kimerült, néha-néha pirosság suhan át rajta. Önkéntelenül összeborzadok. Ez a halálküzdelem (agonia).

4 óra 5 perc — a torkából egy nyomott kiáltás szakad föl, térdre esik, a karjait kiterjeszti, mint mikor a pap a praefációt énekl, ebben a helyzetben marad egy teljes negyedóráig. A bal-karját próbálom hajlítani — nem bírom, legfeljebb 10—20 fokot mozdul, de rögtön újra visszahajlik.

4 óra 20 perc — összeteszi a kezeit, az ujjak, mint az imádságnál félig egymásba kulcsolódnak, a szája mozog és könnyű torokhangot hallok. Aztán pár pillanatra fölemelkedik, majd leül s mindinkább oldalt fordul a fal felé. A sápadtság és fájdalom vonásai eltűnnek az arcról; a szemlélődés tovább folytatódik; a végtagok hidegek; a szeme itt-ott megrebben, majd többször becsukja — kinyitja. A lélegzés percenként 10.

4 óra 45 perc — a kezek újra melegek, a lábak azonban hidegek, mint a márvány s ez az elragadtatás végéig tart. Az arcon nyoma sincs többé a halálküzdelemnek. A szemlélődés teljes szépségében tovább tart.

5 óra 30 perc — Lujza többször mosolyog, az arca elevenebb lesz, majd hirtelen térdre esik, a kezeit gyöngéden összeteszi. Az arcon a mennyei öröm boldogsága látszik, azonban ez csakhamar

eltűnik és az elmélyedés ragyogása követi. Hangosan szólitom — nem felel.

5 óra 45 perc — mosolyog. Ebben a percben Róza testvére lép be. Fölhasználom az alkalmat és beszélgetek vele Lujzáról. Elmondja, hogy testvére természeténél fogva vidámságra hajlik, alig eszik valamit s azt is csak engedelmességből. (1871. március 31-től — a mint említettük már — semmit.) »Betegségéről« sohase beszél. Róza szerint Lujzának egyetlen hibája sincs.

6 óra — Lujza leül, ismét mosolyog, a kezeit szétveszi, majd újra összekulcsolja, a bal hüvelykujját a jobb hüvelykujjra. Mosolyog, azután mozdulatlanul ismét elmerül látomásaiba.

Meg kell jegyeznem, hogy legtöbb mozdulata, a melyet 3 óra alatt tett, ellenkezik a természeti törvényekkel. Nincs olyan ember, a ki úgy dobná le magát a földre, úgy emelkedne fel, úgy ülne, úgy térdelne, mint ő. Ezeknek a mozdulatoknak minden része rendkívüli. Lehetetlen úgy térdelni vagy egyszerre leülni, hogy az egész test egyidőben csinálja ugyanazt a mozdulatot, úgy hogy a derék el ne hajoljon. Ez minden nehézkedési törvénnyel homlokegyenest ellenkezik.

Belép a plebános. Mondja, hogy az elragadtatásnak az eddigi tapasztalatok szerint egyszerre szakad vége s ezt a szem egy-két meg-rándulása jelzi majd. És valóban néhány perc múlva a szemek egy kissé megmozdulnak, az összekulcsolt kezeit szétveszi, a felső test könnyen megmozdul, hogy kényelmesebben ülhessen. Az arc hirtelen megváltozik, az elragadtatás fenségesége eltűnik, hogy a szokott arcvonásoknak adjon helyet. Lujza épp oly gyorsan tér vissza a mindennapi életbe, mint a hogyan eltávozott belőle.

Ebben a pillanatban éppen szemben állottam vele, mosolyogva nézett rám: — Jó estét! köszönt.

Megkérdeztem, hogy nem fáradt-e? — Nem! — felelte. A töviskoszoru körül még fájdalmakat érzett, de csak akkor, ha a fejét megnyomták. A jobb tenyér sebe, a melyet négy órával előbb nyitottam meg, majdnem egészen megszáradt. A jobb tenyér, a melyből a vér ömlését láttam, 2—3 óra óta száraz. Kérdeztem, hogy mit látott?

— Először a pusztá keresztet láttam, azután az Üdvözítőt, a mint a vállain vitte. Meghalni azonban nem láttam. Láttam, a mint a sirba tették, aztán láttam nagy fényesség közt a Szent-Szüzet. Látott fényességeket is, a melyek kifárasztották és megijesztették; ilyeneket azonban hét közben az elragadtatáson kívül is látott. Ezek a fényességek előtte mozognak. Nem tudja megmondani, hogy milyenek, de mikor kérdeztem, hogy talán sugarakhoz hasonlítanak, igenlőleg válaszolt. Mondta, hogy jelenleg alig érez fájdalmat és csupán a feje fáj. Kezdetben járni se tudott és beletelelt félóra, a mikor újra lépegetni kezdett.

Másnap reggel, a szokásos mise után újra láttam Lujzát. A plebános a lakására kérte, hogy elutazásom előtt beszélhessek vele. A konyhában találkoztam vele, a mint kávéfőzt. Megnéztem a kezeit. A sebek megszáradtak, a kéz felső részén élénk pirosság látszott, a kis bőrszakadások, a melyekből a vér folyt, teljesen behegedtek. A baloldal sebén nyirkos anyag, rajta piros heg képződött. A sebek pillanatnyilag sem fájdalmasak, de ha a koszoru helyét megnyomja az ember, érzi a fájdalmat; egyébként a fájdalmak sokkal enyhébbek, mint tegnap este. Szerinte az égő fájdalmakat az a víz okozta, a mely pénteken a

sebből folyt. Azonban ez a fájdalom se mindig egyforma.

A pénteki áldozás.

1871. október 12-én a plebános arra kérte Imbert drt, hogy jöjjön el és vizsgálja meg azokat a különös jelenségeket, a melyek több hónap óta a pénteki áldozásnál történtek.

A mikor a plebános az Oltáriszentséggel Lujzáék házába lépett, Lujza az ágy lábánál térdelt. A szemei le voltak csukva, mozdulatlan volt, mint a szobor. A plebános intésére a doktor az áldozási kendő alatt megfogta az elragadtatásban levő Lujza kezét, hogy az érverést megvizsgálja. Mintha tudta volna, hogy a doktor mit akar. A vérző kezet feléje nyujtotta: az érverés 100 volt. A szent áldozás után egy negyedórára magára hagyták. A mikor újra a szobába léptek, Lujza ugyanabban a helyzetben volt, mozdulatlanul, csukott szemekkel. Imbert dr. próbaképen több helyen átszúrta a kezeit. Teljesen érzéktelen maradt. Mikor később kérdezték, azt mondotta, hogy a doktor jelenlétéről semmit sem tudott. Sem azt nem tudta, hogy a szent áldozás előtt az érverését vizsgálta, sem azt, hogy különböző kísérleteket végzett rajta. Ebből az következik, hogy az elragadtatás már a szent áldozás előtt elkezdődött.

Az orvosi tudomány tehát letette Lateau Lujza előtt a fegyvert. Szigoruan megmaradt az empirikus tapasztalati téren. A hol nem mondhatt bizonyosat, ott nem állított föl tévutra vezető következtetéseket és föltevéseket, hanem megmaradt a negatív területen, azt felelte: nem tudjuk. Ezen az uton eljutott a végső következtetésre,

hogy se a kórtan (pathologia), se az élettan törvényei (physiologia) között nem talál olyan törvényt, a mely szerint akár a stigmatizálást, akár az elragadtatást meg lehetne magyarázni. Viszont azt sem lehet állítani, hogy a miket Lateau Lujzán tapasztaltak, természetes dolog volna.

Végül megemlíjtük még azt, hogy Lefebvre dr. két berlini professzort is meghítt a Bois d'Haine-i események megvizsgálására. Azok el is jöttek és Lefebvre dr. előtt beismerték, hogy a láttak megmagyarázására nem találnak semmiféle természetes alapot. Lefebvre dr. eközben a már megjelent közleményekből egy másik, bővített kiadást rendezett sajtó alá. Ebben az újabb tapasztalatokat is szóvá akarta tenni. Fölkérte a berlini kollégákat, hogy kísérik figyelemmel az ő közleményeit és irjanak róla kritikát valamelyik berlini orvosi folyóiratba. A közleményeket megkapták, de a mint Majunke 1874. májusában Lefebvre dr.-nak mondotta, a berlini kollégák azt írták (Majunkenak), hogy »nincsenek abban a helyzetben,« hogy Lefebvre dr. közleményeit tárgyalják és jobbnak látják, ha a kért ismertetésről az orvosi szaklapban elállanak.

Most nézzük a theologiai bizottság véleményét.

A theologiai bizottság véleménye.

Az Egyház a megtörtént tények vizsgálatára törekedett. Ezeknek a megállapításánál azonban mindenekelőtt az orvosi bizottság szakvéleményét akarta bevárni. Mivel pedig az orvosok a már ismertetett tények valóságát megállapították, de egyidejűleg azt is kimondották, hogy a természeti

törvények alapján képtelenek őket kimagyarázni, sőt a természeti törvényekkel homlokegyenest ellenkeznek — végül az a kérdés merült föl, hogy a jelenségek nem alapulnak-e eddig még ismeretlen természeti törvényeken?

Nemcsak a theologiai bizottságnak, hanem minden józan emberi észnek is úgy kellett okoskodni, hogy nem alapulhat természeti törvényen az, a mi az ismert összes emberi törvényekkel ellenkezik. Azonban itt olyan különös jelenségek vannak, a melyek az orvosi tudomány szerint minden természeti beavatkozást egyenesen kizárnak. Ha pl. a jelen esetben egy világi ember akár a megyéspüspöktől, akár az érsektől fölhatalmazást kapott arra, hogy Lujzát az elragadtatásból visszahívja és ő ennek a parancsnak azonnal engedelmeskedett is, világos, hogy itt az események kiindulása nem természetes, hanem természetfölötti, lelki hatalmaktól függ. Ilyen körülmények közt a theologiai bizottság joggal helyezkedhetett az akkori idők legkiválóbb bonctanárának, anatomusának, Hyrtl bécsi tanárnak álláspontjára: *a hol a tudomány megszűnik, ott a hit szent területére lépünk.*

Mindenekelőtt Lujza lelkiállapotát kellett megvizsgálni, még pedig gyermekségétől fogva. A bizottság sokszor nagyon nehéz próbára tette Lujzát, végre kimondotta azt, hogy Lateau Lujza természetfölötti állapota — a mint Lujza maga is hitte — Istentől való. Az isteni kegyelem működésének minden föltétele megvolt, a mit a keresztény mystika ilyen esetekben megkíván. Viszont az ördögi beavatkozás esete szintén kizártnak tekinthető, úgy hogy az emberi tudomány

által kimagyarázhatatlan tények csakis az isteni mindenhatóság működésének tudhatók be.

A bizottság kijelentette, hogy Lateau Lujza már életének 13-dik évében az ugynevezett színről-szinre látás (*contemplatio unitiva*) lépcsőjére emelkedett. Már akkor három különös kegyelemben részesült: 1) az Isten jelenlétének, 2) Krisztus szenvedéseinek szemlélésében, 3) a legméltóságo-sabb Oltáriszentségnek természetfölötti módon való magához vételében.

Hogy elragadtatásai alkalmával Isten mit nyilatkoztatott ki neki, azt a püspöki hatóság később fogja nyilvánosságra hozni.

Egy theologus véleménye.

Brüsszelben egy rendkívül értékes könyv jelent meg von Lory H. tollából, a mely főleg Lateau Lujza vallási állapotával foglalkozik s a melyben a bizottság egyes theologus tagjainak különös megfigyeléseit közli. Ebből vesszük át P. Seraphinnak, a tudós passionista atyának következő megállapításait.

— A fát gyümölcséről ismerjük meg. Ha Lateau Lujza naiv egyszerűségének, szerénységének, tisztaságának, jámborságának szépségét nézzük, azt csak egyedül az Isten lehelhetette lelkébe. Tiszta volt minden tulzástól, akár a szent dolgokban való tartózkodását, szerénységét, akár a világ dolgaitól való visszahuzódását tekintjük. Négy év óta hordozza a sebeket, ugyanannyi ideje jut minden pénteken elragadtatásba, azonban sohase imádkozott ezért, sőt folyton arra kérte az Istent, hogy ne különböztesse meg a többi emberektől és ne vezesse a keresztény hitvallók

(Bekenner) föltünő útján. Mindenesetre nagy kitüntetés ez az Istentől, de talán a stigmáknál is nagyobb az a szent alázatosság, a mellyel ezt a kitüntetést fogadta. E mellett a szenvedés iránt való szeretete oly nagy, hogy akkor érzi magát boldognak, ha szenvedhet. Az ilyen lelket valóban az Isten ihleti. Ezeket a gyümölcsöket a stigmatizálás és elragadtatás érlelték meg s ezek valóban jó, fölséges, isteni gyümölcsök. Hogyan ne lenne tehát jó fa az, a melynek ilyen gyümölcsei vannak.

1871. nagyhete.

Ugyancsak P. Seraphin részletesen leírta azokat a rendkívüli kinokat, a melyeket Lujza 1871. nagyhetében szenvedett. Mindenki tudja, hogy Rómát ezekben a szent napokban a zárándokok megszámlálhatatlan tömege szokta ellepni. Ezekben a napokban a zárándokok éneke helyett istentelen csöcselék ordított Róma utcáin. 1870-ben Viktor Emanuel csapatai elfoglalták Rómát s attól a naptól fogva az örök városban ezek lettek az urak. A színházak a nagyhét folyamán először maradtak nyitva s a nagyheti szertartások megengedő énekei helyett utcahosszat vad, káromló beszédek, a részeg csöcselék orditozása visszhangzott. A nagyszerdát a szabadkőmives Montechi temetése alkalmával egyházellenes tüntetéssel mocskolták be. Nagypénteken pedig ünnepi lakomákat rendeztek, az asztalfőre odaállították a feszületet és a megváltás jelére gyalázatos felköszöntőket mondottak. Így öntötték ki ördögi gyűlöletüket. Párisban ugyanebben az időben nem kisebb gyönyörűsége telett a sátánnak. Ott a kommün dühöngött, a párisi érseket, egy

csomó papot és igen sok istenfélő katolikus hívőt összefogdostak és kivégezték őket. Nagypénteken, úgy mint Rómában, Párisban is lakomákat rendeztek és diadalmasan hirdették, hogy »papokat esznek.« A római elvtársakhoz hasonlóan itt is meggyalázták a szent-sirokat. P. Seraphin leírja, hogy mit szenvedett ezekben a napokban a mi szentünk.

Az Istennek minden időben voltak olyan szentjei, a kik életszentségükkel, imádságukkal s a szenvedés szeretetével iparkodtak eleget tenni a nagy gonosztevők és egész nemzetek elkövetett bűneiért. Látjuk ezt folignoi szent Angelánál, mantovai szent Johannánál, schaerbeecki Alicenél és más szenteknél, a kik engesztelő áldozatul ajánlották fel magukat Istennek, hogy koruk gáztetteiért ők bűnhődjenek és imádságaikkal és szenvedéseikkel legalább részben kiengeszteljék a haragvó Istent. Ezekre gondoltam, a mikor 1871. nagypéntekjén Lujza szenvedéseit végignézttem. Láttam a tisztalelkű leányt a szenvedések terhe alatt roskadozni és azt mondtam magamban:

— Ime itt az áldozat azokért a bűnökért, a melyeket ezekben az órákban a földön, valószínűleg Párisban és Rómában elkövetnek. Pár nap múlva hire is jött, hogy az én sejtelmem igaz volt. Lujza fájdalmai december 8-ika óta szinte egészen megszűntek, a nagypéntek közeledtével azonban folyton erősödtek. A stigmák nagycsütörtökről nagypéntekre virradóra a szokott módon nyíltak meg, a fájdalmak azonban percről-percre szörnyűbbekké váltak. Ez a nap örökre emlékezetes lesz rám nézve. A szegény leány a fájdalom sulya alatt szinte állandóan haldoklott, minden percben vártuk a halál bekövet-

kezését. Gyóntatóatyja reggel meglátogatta, de az is elborzadt a kinlódások láttára. Egyetlen értelmes mondatot nem tudott kimondani. A tekintete a megszokott nyugodtsággal ellentétben folyton ide-oda révedezett, mintha el akarta volna mondani azokat a borzalmas kinokat, a melyek közt a lelke vergődött. Ha nem ismertem volna, azt kellett volna hinnem, hogy megőrült. Egy-két pillanatban olyan volt, hogy szinte rá lehetett volna mutatni: Ecce homo! Ime a fájdalmak embere! Hirtelen fölemelkedett és borzasztó fájdalmi ellenére föl-alá járkált a szobában, majd leült a székre, a nélkül, hogy megnyugodni tudott volna. Gyóntatóatyja megkérdezte:

— Nem kérted a jó Istent, hogy kevesebbet szenvedj?

— Nem! — ellenkezőleg! — ez a jó Isten akarata!

A lelkiatya később újra kérdi:

— Nem imádkoztál, hogy másokért szenvedhess?

— Igen! mindig kérem a jó Istent, hogy másokért szenvedhessek — minden fájdalmamat a Szentatyáért ajánlom föl.

Keservesen kinlódva mondogatta, hogy kimondhatatlan lelki fájdalmakat szenved s nincs egy porcikája, a melyet a fájdalmak keresztül-kasul ne szántának.

— Csak nem akarsz az utolsó szentségek nélkül meghalni?

— Reményilem, nem halok meg.

— Nem félsz a haláltól?

— Nem!

Igy szenvedett tovább. S a mi különös volt, az elragadtatás órája nyomtalanul elmult. Már azt

hittem, hogy azon a napon az elragadtatás egészen elmarad, midőn $\frac{3}{4}$ órakor a szokott módon újra elkezdődött. A szenvedések jelei ebben a pillanatban újra eltűntek arcáról, de az elragadtatás megszűntével újra elkezdődtek és rettenetes gyötrődések közt még két napig tartottak. Így szenvedett Lujza egyrészt az emberek bűneinek kiengeszteléséért, másrészt az Egyház javára. Az Úr úgy akarta, hogy a Nagyhét a szenvedések nagyhete legyen. Erről annál inkább meg vagyok győződve, mert egészen bizonyosan tudom, hogy ugyanabban az időben két más stigmatizált, a kik a szentség útján már sokkal előbbre haladtak, még Lujzánál is sokkal nagyobb kinokat állottak ki. Azok is a két világváros gonosztevőinek rettenetes bűnei miatt szenvedtek.

De Lujza nemcsak ekkor szenvedett különösképen, hanem más alkalommal is, ha valahol Isten és az Egyház ellen nagy vétkeket követtek el. Így 1870. szeptember 20-án, a mikor a piemontiak Rómába bevonultak, szinte elviselhetetlen lelki és testi kinok között vergődött. Ezek a fájdalmak nem csökkenő hevességgel egész december 8-ig, Boldogasszony szeplőtelen fogantatásáig tartottak. Beteljesült a kívánsága, hogy szenvedhessen másokért, az Egyház fölmagasztalásáért, a Szentatyáért — a nélkül azonban, hogy tudta volna az okot, a miért súlyosabb fájdalmak szakadtak rá. Hogy milyenek voltak ezek a fájdalmak, titok marad előttünk. Szintigy testi fájdalmait sem hasonlíthatjuk semmihez, mert hiszen teljesen egészséges lévén, a betegséget nem ismerte. Éhséget, szomjúságot nem szenvedett, hideget, meleget a sebek föltünése óta nem érzett, az erői nem merültek ki, az álmatlanság okozta

fáradtság szintén nem bágyasztotta el — így tehát az érzéki fájdalmai természetfölötti behatások folytán keletkeztek.

Egy szabadkőmives orvos tanúsága.

A Bois d'Haineben történt csodák a hitetlenek körében is nagy port vertek föl. Hogy milyen volt a hatásuk, arról a következő eset tesz tanúságot:

1869. jan. 8-án, a mikor a vizsgáló-bizottság már működött, Lujzáék háza körül a kíváncsiak óriási tömege tolongott. Egyszerre középük lépett Braine -le Comte Del Croix dr. A szabadkőmivesek küldötték ki, hogy a vizsgáló-bizottságot ellenőrizze és »a klerikális komédiáról« rántsa le a leplet. Mivel senki nem ismerte, megtagadták neki a belépést. Erre iszonyu lármát csapott, hogy azért nem eresztik be, mert szabadgondolkozó és mert semmiféle természetfölötti csodában nem hisz. Dechamps minister kijött és megkérdezte, hogy mi az oka a szokatlan lármának?

— Uram! ez nem járja! — kiabált Delcroix dr. — a vizsgálatra csak katolikus orvosokat bocsátanak be, a kiknek véleményét már előre biztosan tudják, de előttem bezárják az ajtót, mert szabadgondolkozó vagyok.

— Ha ön orvos, mondotta Dechamps — bátran beléphet, föltéve, hogy a jelenlevő orvosok közül akad valaki, a ki az ön orvosvoltát igazolni tudja. Kit ismer közülük? Tizenketten vannak jelen.

— Boulain (Bulén) drt. ismerem.

Dechamps kihitta Boulaint és Delcroix-t rögtön bebocsátották. Több óra hosszat volt ott s mindent figyelmesen átvizsgált. Többek közt

látta, hogy a megáldott dolgokat kezébe fogta, a meg nem szenteltek pedig észrevétlenül kihullottak a kezéből stb.

A hárompontos »testvérek« este riadó hurrá-
val fogadták az állomáson Delcroix-t, ő azonban
komoly lehangoltsággal lépett közéjük és így
szólt:

— Barátaim! én nem hiszek a csodákban,
de a mit ma láttam, az annyira rendkívüli, hogy
nem tudok rajta nevetni. Szükségem van rá, hogy
komolyan gondolkodjam fölötte. És valóban olyan
komolyan gondolkozott róla, hogy az isteni
kegyelem befejezte megkezdett munkáját. Mint
megtért keresztény halt meg 1871. elején.

Január 12-én a Bois d'Haine-i plebános
P. Rafaeltől a következő levelet kapta:

— Dr. Delcroix orvos, Braine grófja su-
lyosan megbetegedett, állapota válságos és azt
kéri, hogy irjak önnek és ajánljam őt Lateau
Lujza imádságába. A mit Bois d'Haine-ben látott,
annyira megfogta a lelkét, hogy újra hinni kezdett.
A mult szerdán meggyónt, másnap reggel példás
áhitattal megáldozott s mindjárt kilenc napi ájta-
tosságot kezdett Krisztus vérének tiszteletére.
A legközelebbi csütörtökön pedig a lourdesi
(olvasd: lurdi) Boldogasszony tiszteletére kezd
kilenc napi ájtatosságot. Alázattal kéri, hogy Lujza
egyesitse imádságait az ő imáival s könyörögje
ki számára a gyógyulást a jó Istentől.

Valóban elmondhatjuk, hogy ennek a szabad-
kőmivesnek a megtérése igazi csoda volt: együtt
imádkozott az apácákkal a »Krisztus véréhez«, a
kapucinus atya karjai közt lehelte ki lelkét s
haldokolva is egy szegény munkásleány imádsá-
gába ajánlotta magát, a kit mindenáron látni akart

azért, hogy — kicsufolja. Igaza van szent Ágostonnak, hogy a nagy megtérések nagyobb csodák még a test föltámadásánál is.

Egy német író tanusága.

Majunke H., a Germania szerkesztője 1874. május 29-én Bois d'Haineban volt s látogatásáról a következőket írta:

— A természeti világrendnek vannak törvényei, a melyeket szemeinkkel látunk, de vannak olyan természetfölötti törvények, a melyek rejtve maradnak előttünk. Én olyan rejtelmekbe néztem bele, a melyeket az emberi ész nem képes megfejtetni s a melyeknek kifürkészésénél mint egy nagy kérdőjel előtt hallgatagon kell megállanunk. A mik Bois d'Haineban történnek, tulajdonképen nem ismeretlenek az Egyház történetében. Az elvonuló századok folyamán 50—60 olyan egyénről tudunk, a kinnél ugyanilyen csodát és ugyanilyen isteni kegyelmet látunk. Stigmatizálás alatt azt a különös jelenséget értjük, hogy egyes emberek testükön Krisztus sebeit hordozzák és azok pénteki napokon véreznek. Lateau Lujzánál a vérzések csütörtökről péntekre virradóra kezdődnek és péntekről szombatra virradó éjjel 12 órakor érnek véget. Először a homlok vérzik, mintha a töviskoszoru tövisei hatolnának a fejébe, a vér a haj alatt csorog, folyásokat képez és az arcon és az orrhegyén csöpög le. Később a kezek véreznek, majd a lábak és az oldal. Háromszor láttam Lujzát: pénteken reggel, délután és szombaton reggel. Az Isten ezen kiválasztottjai közül nem egy a stigmatizáláson kívül a lelki elragadtatás kegyelmében is részesül.

A lélek ilyenkor mintha kilépne a testből és természetfölötti, földöntuli határokon jár, a miket testi szemeinkkel nem láthatunk. Lateau Lujza is részesült az elragadtatás kegyelmében. Péntek délután pont 2 órakor kezdődött és körülbelül fél ötig tartott. A test ilyenkor teljesen érzéktelen a külvilág iránt, valamint minden külső, még a legfájdalmasabb behatások iránt is; a szemek mereven néznek az ég felé, a kezeit kitarja, mint imádkozáskor szokás. A testi szervezet működése rendes, mert észre lehet venni a lélekzést, azonban a természetes élet mellett látni lehet a természetfölötti életet is, az elragadtatást Istenben.

— Lujza nagyon egyszerű leány, az emberek közé nem igen járt s életének legnagyobb részét az egyszerű falusi házban élte le. Ez a házikó emlékeztet a betlehem-i istálóra. A mint oda messze földről vándoroltak a három királyok, ide is zarándokoltak hercegek, grófok, ministerek, magas állású, tudós emberek (csak Virchow professzor nem, a ki, a mint látjuk: fél a csodától), hogy lássák a csodát. Itt láttam a liberális Schweizből kiutasított Mermillod püspököt, Lefebre drt., a löweni egyetem orvos-tanárát. Ezek is látni akarták a rendkívüli eseményeket, meg akarták vizsgálni azok valódiságát, meg akartak győződni, hogy itt valóban természetfölötti dolgok történnek. Szárazon és egyszerűen leírok mindent, a mit a magam szemeivel láttam.

— Lujza naponta szentáldozást végez. Ez a mindennapi eledele, mert három év óta az Ur testén kívül se ételt, se italt nem vett magához. Ha nem áldozik, halálosan kimerül, úgy hogy kivételképen még nagypénteken is megengedik neki az áldozást. Naponta 6 órakor elmegy az

elég messze eső templomba. Csak pénteken nem, akkor hozzája viszik a szent testet. A legutóbbi pénteken maga a püspök végezte az áldoztatást, én minisztráltam neki. A kicsi, téglával kirakott szobában mindent úgy készítettek el, mint a hogyan a nagybetegeknél szokták. Lujza az asztal előtt térdelt és elborította a vér. A szent testet heves vágyakozással, szinte sóvárogva vette magához. Délután két órakor elragadtatásba esett. A püspök előbb ment hozzá, próbára akarván tenni, hátha beszélgetés közben elmulasztja az időpontot. Hasztalan! Pont 2 órakor elnémult, a szemei mereven, egy irányba néztek. A plebános elmondta, hogy Lujza az elragadtatás alatt különböző dolgokat lát. Látja az Urat fényözönben, később Krisztus szenvedéseit, különösen annak utolsó jeleneteit. (Ezt az elragadtatást lehet talán ahhoz hasonlítani, a mikor a vakon született az örökös sötétség után hirtelen megpillantja a ragyogó napvilágot gyönyörű képeivel.) 3 óra előtt térdeire esik, majd széttárja karjait. Sajátságos körülmény ezeknél a jelenségeknél az, hogy ha lelke idegen világban szárnyal is, mégis a környezetnek is él. Pl. ha egy megszentelt tárggyal megérintik, az arcán az öröm szelid mosolya fut keresztül. Mosolyog akkor is, ha imádkoznak körülötte. Különös esetekben (14-en voltunk a szobában, a papok a breviáriumot imádkozták) pl. ha ezeket a szavakat mondották: Gloria Patri stb. (Dicsőség az Atyának) vagy pedig: Misericordia (irgalmasság) misericors (irgalmas) — mindannyiszor meglepően mosolygott. Ugyanez történt, ha ezeket a szavakat francia, német, holland vagy zsidó nyelven mondták. Elragadtatása idején ezeket a nyelveket mind megértette.

Különbségeket tett a megszentelt és meg nem szentelt dolgok között.

Lefebre dr. annak igazolására, hogy minden egyéb behatás iránt érzéktelen, hegyes tollkésést beleszurta a kezébe. Meg se mozdult s azon a helyen a vér se serkent ki a kezéből. (Ez a jelenet emlékeztetett arra, a mikor Lourdesban Bernadette ujjait égette a gyertya lobogó lángja és az nem érezte a láng égetését és meg se sérült tőle. Ezt a tényt is sokan látták.) Ha imádság közben Jézus és Mária neveit említették, Lujza fölemelkedett, azonban ilyenkor az egész test egyszerre emelkedett föl, mintha egy láthatatlan erő emelte volna föl. Fönt lebegett a nélkül, hogy egy parányira is elhajlott volna.

Mikor a püspök ezeket a szavakat mondotta: Ó Jézusom térdre borulok előtted — oly hirtelen fordult meg és hevesen esett térdre, hogy mindnyájan megdöbbsentünk, szinte attól féltünk, hogy az ablakon esik ki. Mikor a püspök gyertyája közel ért a kezéhez, kézbe vette. Mikor az imádságnak vége lett, újra a földre esett, illetőleg nem esett, hanem lebegett, különben a téglán súlyos zuzódást szenvedett volna. A mi nyelvünknek nincs megfelelő szava ennek a földreesésnek a kifejezésére.

Másnap reggel 6 órakor — noha pénteken igazán sok vért vesztett — ismét a templomban volt. Mégegyszer meglátogattam. Mikor beléptem, testvéreivel együtt varrásnál találtam. Egy székre mutatott és nagyon tartózkodó volt. Az arca kissé halavány, szinte megdicsőült volt. Elmondtam neki, hogy németországi pap vagyok, a katolikusoknak ott is sokat kell szenvedniök. Kértem, hogy imádkozzék a német katolikusokért és

érettem is. Viszont megigérttem, hogy szentmisémben én is megemlékezem róla.

— Je vous remercie, Monsieur! — mondotta — Köszönöm, Uram!

Ez volt az egyedüli, a mit mondott. Annyi látogatója volt már, theologiai és orvosi bizottságok, tudósok, fejedelmek, magasállású előkelőségek, hogy a külvilág iránt teljesen érzéktelen volt. Ajándékot nem fogad el és nagyon szegényesen él. Sok egyéb kísérlet között egy hónapig teljesen elzárták a külvilágtól, hogy egy parányi élelemhez se juthasson.

Ezeket láttam, ezeket tapasztaltam.

Magától érthető, hogy ezek a rendkívüli események igen sok ellenkezést és kételkedést váltottak ki. De hát belehatolt-e az emberiség a természeti világrend mélységeibe? Nem! Annál kevésbbé hatolhat be a természetfölöttiek titkaiba. Mindenütt titokzatosságok vesznek bennünket körül. Titok előttünk, a hogyan a lélek a testet kormányozza. A test, az anyag összekapcsolódik a szellemi erővel: ez az ember. Látási és hallási képességünk megfoghatlan, mennyivel megfoghatlanabb az élet, a mely az anyag fölött áll.

Az Istennek úgy tetszik, hogy az ő isteni hatalmát ilyen jelenségekkel kinyilatkoztassa és megmutassa, hogy nem feledkezett el rólunk. És teszi ezt akkor, a mikor az ő jegyese, az Egyház leghevesebb üldözéseket szenved. Így találunk stigmatizáltakat az első, a 16-dik, a 19-dik századokban.

Egy más helyen ugyanez a szemtanu a következőket írja:

— Apróra megfigyeltem Lujzát elragadtatása alkalmával és be kell vallanom, hogy soha sem-

miféle látvány nem ragadott úgy magával, mint a mit 1874. május 29-én délután $3\frac{1}{4}$ órakor láttam. A leány homloka köré font véres diadém a háttérbe jutott, az arca azonban a tulvilág dicsfényében ragyogott. Hasonlitott egy titokzatos tükörhöz, a melyben a lélek világának rejtelmekkel telt eseményei tükröződtek vissza. Fizikailag megmagyarázhatatlan testtartása; vérző kezeit úgy emelte fölfelé, mintha röpdülni akart volna — mindez megzavart volna valamennyiünket, ha nem tudtuk volna, hogy a gyenge emberi testben az alkotó isteni erő működik, a miről a szentek életében oly csodálatos példákat olvasunk. Majd vidám az arca, az üdvözültek mosolygása látszik az ajkai körül; majd mélységes komolyság, aztán borzadály fut rajta keresztül, könnyek törnek elő, valósággal rázza a zokogás s elfojtott kiáltás hördül föl a melléből. Mit láthat ez a leány az ég felé meredő szemeivel?!

Egy magyar tanu

Nagy Antal író 1875-ben látogatta meg Lujzát s tapasztalatairól, többek közt, ezeket írja:

— Mikor a szobába léptünk, Lujza a széken ült és elragadtatásban volt. Fejét az ég felé emelte, nagy, ragyogó, kék szemeivel mintha a messze távolságban levő dolgokat szemlélné. Arckifejezése leírhatlan. Ragyogott, mint a megdicsőülteké, úgy hogy elragadóan szépnek lehetett mondani. Ülő helyzete érthetetlen. Ült, de csak a szék szélén, úgy hogy a szék deszkája teljesen üres volt; nem annyira ült, mint inkább csak érintette a szék peremét. A lábai csak az ujjak hegyével érintették a szoba tégláját. A ple-

bános fölemelte, anélkül, hogy lemaradt volna a székről, mint a hogyan a kis gyermeket a székel együtt szokás fölemelni és odább tenni. A plebános öt percnyi időt engedett, hogy csodáló meghatottságunkból némikép magunkhoz térjünk. Aztán fölhevített bennünket a zsolozsma elimádkozására. Mikor az imádságot kezdtük, Lujza mintegy fölriadt, kezeit fölemelte, mint mikor a pap a praefációt mondja, arca, a mely eddig nyugodtnak látszott, az imádság alatt derült lett, ajkain mosoly játszadozott. Átszellemült arcának ezen mosolygásánál, a mellyel egész imádságunkat kísérté, magasztosabbat képzelni se lehet. Egyébként pedig elragadtatása idején teljesen érzéktelen maradt, mintha meg lett volna halva. Érzéktelen maradt a szurásra, ha a bőre alá vastag hajtút toltak, ha a nyakán késsel mély sebet vágtak, úgy hogy a vére kibuggyant, vagy ha az orra alá kábitó gőzöket tartottak.

A plebános fölszólított, hogy mondjak valami magyar imádságot. Elmondtam magyarul: Dicsőség az Atyának stb. Az arca mosolygásából láttuk, hogy megértette. Szintugy, mikor ugyanezt tótul mondtam el. Egyik utitársam ír nyelven mondtotta: Áldassék és magasztaltassék a legméltóságosabb Oltáriszentség. Lujza testének föl-emelkedésével, szemeinek, arcának ragyogásával, ajkának bámulatos mosolygásával mutatta, hogy az Isten dicséretét bármely nyelven megértette. Mig azonban némely imádságnál csak az arca ragyog az örömtől, más imádságoknál egész testét megmozdítja az áhitat, ilyenkor nem marad ülő helyzetében, hanem a lélek magával ragadja. Így mikor a következő imát mondtam: »En ego, o bone et dulcissime Jesu.« ... Ime jóságos édes

Jézusom.... — egyszerre zuhanást hallottunk s már térdelt. Az ima végeztével újra visszaszállt előbbi ülő helyzetébe. Térdreesése oly tünetmentes gyorsasággal történt, hogy szinte alig vettük észre. A test mozdulását, a levegőben tett mozgás időtartamát még egy pillanatnyinak se lehetett mondani. Csak a zuhanást vettük észre. Hasonlókép, mikor újra elfoglalta a helyét: csak akkor vettük észre, mikor már ismét a szék szé-
lén ült.

Imádkoztuk szent Tamás: »Adoro Te« kezdetű himnuszát. Erre nem térdelt le, hanem mintha szárnyai keltek volna, egész teste repe-
sett, mozgásba jött, hogy szinte lestük, mikor kezd elszállni közülünk.

Lateau Lujza halála

1883. augusztus 25-én, szent Bertalan apostol halála évfordulóján következett el. Élt, szenvedett, meghalt, lelke a mennyországba szállott. Egyéb története nem volt a nagy világ számára. Az ugynevezett »felvilágosodottság« iparkodott agyonhallgatni. A mi ujságaink, a melyek különösen abban az időben uralkodtak elevenek és holtak fölött, — a melyek a börtöntöltelésekről hasábos tudósításokat irtak, — csodáról lévén szó, egyebekről csiripeltek. A tudomány embereinek tanubizonyságát megcáfolni nem tudták, tehát láthatlanba és hallatlanba vették az egészet. A hívők azonban akkor is, azóta is épültek az Isten titkainak megismerésén. A durva, anyagiás fölfogás idejében csodálkozva szemlélték azt az egyszerű leányt, a ki örömmel fogadta Istenért a szenvedéseket, már ezen a földön látta

az Istent az ő fölségében s tanubizonyságot tett az Oltáriszentségben jelenlevő Ur Jézus Krisztus istenségéről.

A tizenkilencedik század stigmatizáltjai.

A mint már említettük, az Egyház történetében körülbelül 60 stigmatizáltat ismerünk, a kik a nagy egyházüldözések idejében az első, a 16-ik és 19-ik századokban éltek. A 19-ik század stigmatizáltjainak nevei és igen rövid életrajza a következő:

Emmerich Anna Katalin 1774. szept. 8-án született Flamske faluban, Münster közelében. Atyja szegény földmives volt. 1802-től 1812-ig mint apáca Dülmenben, az ágneshegyi ágostonrendi zárdában élt és ott kimondhatatlanul sokat szenvedett. 1812-ben feloszlatták a kolostort és őt szegényen, betegen, elhagyottan újra kitaszították a világba. Dülmenben egy szegény özvegy-asszony kamrácskájában huzta meg magát. Sebei 1812. december 29-én tűntek fel először. Nagy-betegen feküdt, a karjait kitárta és önkivületi állapotban meg volt merevedve. Őt Miatyánkot imádkozott Krisztus Urunk öt szent sebéhez s ekkor a szívét valami mélységes vágyakozás járta át és forrón szomjuhozta Krisztus szenvedéseit. Az arca égő pirban lángolt. Ekkor egy fénysugarat látott az égből feléje közeledni s ebben a fölfeszített Jézus élő, fényes alakját. Sebei úgy fénylettek elő a képből, mint 5 ragyogó láng. A szívét mindent magával ragadó fájdalom és öröm töltötte el. Annyira vágyakozott Krisztus szenvedései után, hogy úgy érezte, mintha a sebek megpillantásakor az ő kezei, lábai és oldala is mintegy könnyörög-

tek a Krisztus sebeiért. Ekkor a jelenés kezeiből, majd lábaiból, végül oldalából és pedig minden sebből három vérpiros fénysugár lövelt elő. Ezek a sugarak nyilalakban végződtek és Emmerich Katalin Anna kezeit, lábait és oldalát érintették. Az érintés helyén vércseppek kezdtek folyni. Sokáig eszméletlenül feküdt. Mikor magához tért, csodálkozva látta kezeit, lábain és oldalán a vércseppeket és iszonyu fájdalmakat érzett. A háziasszony kis lánya benézett hozzája és látva a véres sebeket, elmondta az esetet édesanyjának. A jó asszony aggódva kérdezte a baj okát, de Emmerich Katalin könyörgött, hogy senkinek se szóljon a dologról. A rendkívüli kegyelemről soha senkinek nem beszélt. Ha az egyházi hatóság kérdezte, legfeljebb ennyit mondott:

— Azt hiszem, hogy az Istentől származnak.

A jó Isten adományaképp megtudta különböztetni a jó embert a rossztól, a megszentelt dolgot a meg nem szentelttől. Ismerte mások elkövetett bűneit és hogy melyekért tett az illető már eleget. Messziről megérezte a legméltóságosabb Oltáriszentség közellétét, a nélkül, hogy a papot látta volna. Titkos erőtől vezetve megmondotta, hogy a pap mely irányból hozza majd az Oltáriszentséget. Különösen kitűnt nagy szeretete a szegény lelkek iránt és ennek jutalmául Isten nagy kegyelmekre méltatta. Csodálatos volt a hogyan a betegeket ápolta, vigasztalta és alalmaznával ellátta, sokakat jobb utra térített. Jöveddött, sebeket és különböző betegségeket gyógyított. Meghalt 1824. február 24-én.

Brentano Kelemen, a németek legnagyobb dalköltője 7 éven át lakott közelében s 15 kötet-

ben irta le Emmerich Katalin csodálatos életét, látomásait, jövődöléseit.

Bernarda testvér testén szintén megvoltak a teljes stigmák. Született 1820-ban Saint Foyban (Sen Foá) Bordeaux (Bordó) mellett. Mint apáca halt meg Lyonban 1874. július 24-én.

Lazzaris Mária Dominika született 1815. március 16-án Cavrianában, Tirolban. Szülei szegény emberek voltak. Gyermekkorában egy kissé gyenge tehetségű volt. Az iskolában inkább szorgalmas, mint gyorsfelfogású volt, a mit azonban tanult, azt nem felejtette el. Sokszor mélyen elgondolkozott, ilyenkor azt mondták rája, hogy szórakozott. Sokat imádkozott és sokszor órák hosszat állott a feszület előtt. Nem volt csunya és férjhez is mehetett volna, azonban minden kérést visszautasított. Korán beteges lett. A faluban mindenki szentnek tartotta, otthon azonban nem sokra becsülték, mert a viselkedése szokatlan volt. Sokat kellett neki dolgozni és egyik nap aratásközben a fejében és tagjaiban szurásokat érzett. Haza kellett vezetni és attól az időtől fogva ágyban fekvő beteg lett. 1834. január 1-én először látszott testén az öt seb. Weber Béda 1846-ban meglátogatta és a következőket írta róla:

A beteg kezdetben átható tekintettel mért végig, később azonban bizalmasabb lett és a vidék tájszólásán beszélni kezdett:

— Most egy kissé könnyebben vagyok, de a fájdalmak sohase szűnnek meg. Éjjel-nappal a Megváltó keresztjére vagyok feszítve és minden tagomat mélyen átjárja a fájdalom. Sokszor viaszszálszerű vagyok. Ugy érzem, mintha az Isten elhagyott volna s valahol messze, elhagyott pusztaságban laknék. Csak az a tudat ad erőt, hogy

a kereszten függő Krisztusért szenvedek, a kiért felfeszítve vagyok. Szenvédéseimet úgy szeretem, mint az isteni kegyelem zálogát. Egyetlen földi boldogságom az, hogy áldozhatok. Az Ur testének magamhoz vétele után fájdalmaim csillapodnak s én boldogan pihenek meg az én Krisztusomban (riposo nel mio Christo.) A látogatások legtöbbször zavarnak, az idegen arcokból idegen lélek beszél, vizsgálom őket és nem találok azt, kit keresek. Ebből a forgatagból visszatérek az én Krisztusomhoz. Ha valamit ennem kellene, úgy érzem, rögtön megfuladnék, annyira telve vagyok. Mennél hidegebb a levegő, annál jobb, fölüdülök tőle. Az életről nagyon keveset tudok, csak annyit, hogy én élek és Krisztus él én bennem.

14 évi csodálatos szenvedés után 1848. husvétkor meghalt. Gyakran annyi vért vesztett, hogy a szoba padlóján folyott. Ennemoser véleménye szerint a levegő oxigénjéből táplálkozott. Bármily rövid és lekötő ez a magyarázat, mégse mond semmit. Mert bizony az ember nem levegőből él. 14 évig nem evett, nem ivott semmit. Ezt annyian bizonyítják, hogy nem lehet benne kételkedni.

Andriani Mária Róza született 1786. február 22-én Francavillában. Harmadrendű minorita volt. Stigmáit 1820-ban kapta, meghalt 1848. szept. 10-én Oriában.

Mörl Mária. Született 1812. október 16-án Kalternban Tirolban. Stigmáit 1834-ben kapta, meghalt 1868. január 11-én.

Nierklutsch Kreszencia. Született 1816. január 15-én Lanaban, Tirolban. Stigmáit 1835-ben kapta, meghalt 1844-ben.

Bouquillon Bertina irgalmas nővér St. Omerben 1800-ban született. Ugyanott a Lajos kórházban betegeket ápolt, stigmáit 1822. szeptember végén kapta, meghalt 1850. január 25-én.

Bisser Dorottya. Született 1820-ban Gendingenben, Hollandiában. Gyermekkorában egy gyermek jelent meg neki és azt mondta, hogy később csodálatos dolgok történnek majd vele. 1843-ban megkapta a töviskoszorút, a keresztalakú sebeket kezein, lábain és az oldalán.

Saraceni Maria Concetta. Szerzetneve Maria Cherubina Klara. 1823. december 8-án született Rómában. 11 éves korában először járult a szent áldozáshoz. A bibornok, a ki az első áldoztatást végezte, azt mondotta édesanyjának:

— Erre a kisleányra vigyázzon, mert valamikor valami nagy lesz belőle.

1847. október 3-án tette le az ünnepélyes fogadalmat. A fogadalom letétele után az Olajfák hegyén vértizzadó Jézussal áldozatul ajánlotta föl magát a szegény bűnös lelkekért. Ekkor úgy érezte, mintha az isteni Üdvözítő azt mondotta volna neki, hogy gyakorolja magát az önmegtagadásban és a fölfeszített életben, mert őt éven keresztül igen nehéz keresztet hordoz. Aztán megjelent neki az Ur őt szent sebével, majd a keresztfán és tudára adta, hogy fájdalmait meg kell vele osztania. Ezek után szörnyű vigasztalanság nehezedett a lelkére, majd kínos kísértései voltak, különösen a hit és remény ellen, úgy hogy súlyos betegségbe esett. Mintha az egész pokol összeesküdött volna ellene. Az élet nagy teher lett rája nézve.

Őt esztendő után, mikor a gyóntató székéből kilépett, úgy érezte, mintha egy súlyos kő esett

volna le a szivéről. Ujjászületett — a béke visszatért szívébe.

Az Ur ezután mindig bensőbben vonzotta őt magához és tudtára adta, hogy hogyan munkálkodhatik a bünösök, különösen a hitehagyott papok megtérésén.

Sokaknak nagy kegyelmeket könyörgött ki. Holtteste egy hónap után is teljesen ép volt, a feloszlás legkisebb foltját se lehetett rajta látni. Az apátnő megírta az életrajzát, különösen az utolsó 18 év történetét. Mária Cherubina a kétlakiság (bilocatio) kegyelmében is részesült. Boldoggá avatási eljárását 1874-ben kezdték meg.

Xaveria testvér Aveyronban.

Gagnon Vitalia, a Jézusról nevezett szürke nénék rendjének tagja. 1823-ban Canadában született. Szülei szegény emberek voltak. Fogadalma napján megkapta Krisztus sebeit. Azóta a sebek minden pénteken véreztek. Fájdalmait mindig a tisztító tűzben szenvedő lelkekért ajánlotta fel.

Matarelli Palma Maria. Oriában Nápoly mellett született 1825-ben. Szülei annyira szegények voltak, hogy leányukat még csak iskolába se járathatták. Férjhez ment Zito Dominikhoz. Három leánya született, a kik azonban rövid idő múlva meghaltak. Eltemette férjét is 28 éves korában s így teljesen magára maradt. Egy oriai polgár Marzella Frigyes házába vonult el, a ki boldognak érezte magát, hogy egy Istentől megáldott kedves lélek lakik nála. Leánya Antonia lemondott a férjhezmenésről, hogy Palmától tanulhasson s tanuja lehessen csodás életének. Palma egy szobában lakott öreg, civakodó természetű édesanyjával. 1857. május 3-án a minoriták templomában imádkozott, a mikor kezein és lábain

föltüntek Krisztus sebei. Kérte az Istent, hogy sebeiről a világ semmit se tudjon. Az Ur megígérte, hogy egy ideig titokban marad, de aztán nyilvánossá kell tenni. 1865. július elején fény-sugaraktól körülvéve megjelent neki az Ur és úgy megsebezte a lelkét, hogy egy óra hosszat holtelevenen feküdt. Sebei ekkor teljesen láthatókká váltak. 1865. december 8-án megjelent nála a piemonti polgármester a rendőrséggel, több idegen orvossal és nagyszámu nemzeti őrséggel, hogy vizsgálat alá vegyék. Valamennyien jelen voltak, a mikor Krisztus halálfélelmét végigszenvedte. Homlokáról, kezeiből, lábaiból megdőbbszerűen sok vére folyt ki. Ekkor így szólt gyóntató atyjához:

— Mondja meg az orvosoknak, hogy ne vesződjenek a sebek eltüntetésével, mivel a halál-félelem megszűnésekor maguktól elzáródnak. A mig élek, újra meg újra megnyílnak és sok vér folyik majd belőlük.

Ezután önkivületbe esett és minden tagja megmerevedett. A plebános megparancsolta neki, hogy feleljen: mi van vele?

— Keresztre vagyok feszítve, mint az Úr Jézus. Félóra mulva vonaglni kezdett.

A plebános újabb kérdésére azt felelte:

— Szomorú az én lelkem mindhalálig.

— A világ bűnei miatt vagyok oly szomorú.

Ó mily óriási vétkeket látok!

11 órakor úgy látszott, mintha meghalt volna. Nem lélezett, az érverése megállt. Később elragadtatásba jutott. Mikor a plebános azt kérdezte, hogy szenved-e? azt felelte:

— Az elkárhozottak fájdalmát szenvedem.

Az orvosok akkor megkezdték a sebek vizsgálását. Arcába, karjaiba, lábaiba, ujjába csontig tűket szurkáltak, fogókkal csipkedték. Mozdulatlan maradt, mint a kő. A plebános megkérdezte: — Fáj-e? Azt felelte: — Nem! A plebános megkérdezte, hogy tudja-e, mit csináltak vele?

— Az ujjaimat, karjaimat, lábaimat szurkálták, a csontjaimat csipkedték.

— Szenved-e valamiféle betegségben? — kérdezte az orvos.

— Adja Isten, hogy mindenki olyan egészséges legyen, a milyen én vagyok.

— Kitől vagy mitől származtak a sebei?

Palma hallgatott. A plebános megparancsolta, hogy azonnal válaszoljon.

— Nyolc évvel ezelőtt Krisztustól kaptam őket.

— Mindig folyik a vére?

— Nem! Csak pénteken, a halálküzdelmek idején.

— Hogyan történik az?

— Nem tudom, Doktor Ur! Ne kérdezzen, Isten nem akarja hogy válaszoljak.

— Ismét vonaglani kezdett. Látszott, hogy irtózatosan szenved. A plebános kérdésére ezt válaszolta:

— A tisztító tűz kinjait szenvedem. Ezer lelket látok, a kik rövid idő múlva Isten színe látására jutnak.

A plebános megkérdezte, hogy ismer-e közülük valakit!

— Igen! egy oriai asszonyt, Corrado dr. feleségét, két irgalmastestvért és a manduriai gyógyszerészt. A többiek más vidékről valók.

Fél 12 órakor külön egy lélekért szenvedett, a nevét azonban nem mondhatta meg. Így szenvedett

délután 3 óráig. Végre lehajtotta fejét. A szemeiből könny pergett alá s így kiáltott föl: — Beteljesedett.

Azután fölkel, mintha nem is szenvedett volna. A kezek és lábak sebei bezáródtak, noha különösen a balkezét majdnem teljesen átszurták. A mint Imbert dr. mondotta, a legkisebb var se látszott rajta.

— Mindez a leghatározottabban ellenkezik a természet törvényeivel, — mondotta a doktor.

Nagybőjt péntekjein minden esztendőben kiujulnak a kezein és lábain levő sebek. Ilyenkor valami csodálatos világosság sugárzik ki belőlük. 1870-ben a kereszt felmagasztalása ünnepén a balkézzen a bőr keresztalakban felduzzadt. Vállain keresztalaku sebek mutatkoztak. Ezentul 1865. december 8-án a jobb oldalon a szívénél támadt egy seb s azóta innen vér és víz folyt. Megkapta a két-lakiság adományát is, úgy hogy ugyanakkor Oriában is volt és Oriától távol haldoklóknál.

Egy kiváló ember azt mondta róla:

— Palma az isteni irgalmasság csodája. Ugy kell őt tekinteni, mint az isteni kegyelem kitüntető ajándékát, a kit az Isten az ő üldözött Egyháza vigasztalására rendelt. Hathatós imádságával sok meglepő megtérést eszközölt ki. Néhány nap előtt elmondta az én lelki állapotomat, még pedig olyan részletesen, a hogyan csak a jó Isten ismerheti. Belátott a jövőbe és megjósolta az elkövetkező eseményeket. Hat esztendő előtt megjövendölte, hogy nagy fájdalmakat kell elviselnie, hogy Oriáért az Isten igazságosságát kiengesztelje. Földrengés fenyegette a várost. Megmondta a napot, a melyen a föld megindul, de károk nem lesznek. Ugyis lett. A földrengések elkövetkeztek, de károk nélkül.

A nevezetteken kívül még stigmatizálva voltak a következők:

Paschalina Jeruzsálemben, a kivel Palma lelki összeköttetésben volt.

La Salette-i Melánia (szül. 1831-ben) a ki Nápoly mellett a castellamarei kolostorban élt.

Miollis asszony, a ki Draguignanban élt.

Collins Sára Sanfranciscóban, Kaliforniában.

Bolavatta Ilona. 1848-ban született Gonalvelaben, Ceylon szigetén. A szülei keresztények voltak, de buddhista pogányokká lettek. Gyermeküket megkereszteltették. A négy leányt főleg azért, mert az apa attól félt, hogyha nem lesz tisztességes keresztény nevük, nem mennek férjhez.

Ilona 10 éves korában azt kérte szüleitől, hogy jelen lehessen a bolavattai templomban a hitoktatáson. A szülők megfiltották, azonban hiába fenyegették, hiába büntették, addig-addig könyörgött, míg a kérését teljesítették. 1860-ban járult először a szentáldozáshoz. Nemsokára megjelent neki az Úr és megmutatta vérző oldalát. Ilona megcsókolta a vérző sebet és magába szította a szenvedés után való vágyakozást. Ettől az időtől fogva jobboldalában fájdalmakat érzett. Az Üdvözítő azután megjelent a csendesen dolgozó leánykának és megmutatta neki a töviskoszorút. Ilona ezt is elfogadta. 1870. óta viseli a szent sebeket, csütörtökön este elragadtatásba esik és egész pénteken át szenved.

Volt egy magyar stigmatizált apáca Sopronban a nyolcvanas években; Püspökatyánk jelen volt a temetésén. Irtam közelebbi adatokért, de azt a választ kaptam, hogy a felsőbb hatóságok nem engedték még meg.

